

OM azonosítója: 202303

Apáczai Óvoda

Pedagógiai Program

2018.

Intézményi adatok

A hatályos alapító okirat kelte, száma	07-7/855-6/2018
Fenntartó neve, címe	Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata 7621 Pécs, Széchenyi tér 1.
Az intézmény hatályos alapító okirat szerinti neve	Apáczai Óvoda
Az intézmény székhelye, neve, címe	7632 Pécs Apáczai Csere János körtér 1/3.
Az intézmény feladat ellátási helye, neve, címe	7632 Pécs Apáczai Csere János körtér 1/1. 7632 Pécs Apáczai Csere János körtér 1/2. 7632 Pécs Apáczai Csere János körtér 1/3.
Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám (fenntartói határozat, működési engedély száma)	612 fő
Felvehető maximális gyermeklétszám (székhelyhelyen)	282 fő (7632 Pécs Apáczai Csere János körtér 1/3.)
Felvehető maximális gyermeklétszám (feladat ellátási helyen)	180 fő (7632 Pécs Apáczai Csere János körtér 1/1.) 150 fő (7632 Pécs Apáczai Csere János körtér 1/2.)
Az intézmény óvodai csoportjainak száma 2017/2018. nevelési évben	21 csoport

Programunk meghatározói

- 2011 évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012(VIII.31.) EMMI rendelet: A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012(VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei
- 363/2012.(XII.17.) kormányrendelete az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011.évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- az óvodáskorú gyermekek fejlődés lélektani jellemzői, a korosztály életkori sajátosságai
- a magyar óvodapedagógia értékei mellett, az Apáczai Óvoda sok éves nevelési gyakorlata, hagyományai
- nevelőközösségünk pedagógiai szemlélete
- partnereink elvárásai.

TARTALOMJEGYZÉK

KÜLDETÉSNYILATKOZAT	4
JÖVŐKÉP	5
1. HELYZETELEMZÉS	6
1.1. ELŐZMÉNYEK	6
1.2. KÖRNYEZETÜNK ADOTTSÁGAI	7
1.3. AZ ÓVODA SZEMÉLYI FELTÉTELEI	8
1.4. AZ ÓVODA TÁRGYI FELTÉTELEI	8
2. AZ ÓVODAI ÉLET SZERVEZÉSE	9
2.1. AZ ÓVODA MŰKÖDÉSE	9
2.2. ÓVODAI FELVÉTEL RENDJE	9
2.3. AZ ÓVODAI CSOPORTOK KIALAKÍTÁSA	10
2.4. AZ ÓVODAI ÉLET SZERVEZETI KERETEI	11
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS	11
3.1. ALAPELVEINK	11
3.2. ÓVODAKÉP	12
3.3. GYEREKKÉP	12
3.4. CÉLJAINK	12
3.5. FELADATAINK	13
4. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	14
4.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA-EGÉSZSÉG STRATÉGIA	14
4.2. ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	18
4.3. AZ ANYANYELVI NEVELÉS, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	23
5. DIFFERENCIÁLT NEVELÉS, KÉPESSÉGFEJLESZTÉS	25
5.1. BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ TEVÉKENYSÉG	26
5.2. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG	26
5.3. TEHETSÉGGONDOZÁS	27
5.4. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE	28
6. GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS FELADATOK	29
7. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	32
7.1. A SZÜLŐ, GYERMEK, PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI	32
7.2. KAPCSOLATAINK A VOLT TÁRS INTÉZMÉNYEGYSÉGEINKKEL	34
8. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	35
8.1. A JÁTÉK	35
8.2. VERS, MESE	38
8.3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, TÁNC	40
8.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	42
8.5. MOZGÁS	43
8.6. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	46
8.7. A MUNKA	50
8.8. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	51
9. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	54
MELLÉKLETEK	56

Küldetésnyilatkozat

Az intézmény sajátos programja és arculata az 1979-től, az évek során fokozatosan alakult ki. A mindhárom épületünkben sok év alatt kialakult saját gyakorlat, hagyományok, programok, speciális tartalmak, sokszínűvé teszik óvodánk kínálatát. **Pedagógiai Programunk** megjeleníti a szakmai tartalmak azonosságát, biztosítja az egységes szemléletet.

Programunk elkészítésében erősen motiváló tényező volt az a szemlélet, amely a volt Apáczai Nevelési és Általános Művelődési Központ (ANK) intézményét jellemezte, amelyben lehetőség volt mindent kipróbálni, ami a gyermekek fejlődését szolgálta. 1985-től nevelőmunkánk gyakorlata a folyamatos, a gyermekek szükségleteihez igazodó rugalmas napirend, a mindennapos mozgás, a kötetlen, a gyermeki igényeket, érdeklődést figyelemmel kísérő tevékenységszervezés, úszásprogram, és részesei lehettünk a napjainkra megszűnt, az iskolába történő átmenetet segítő óvoda- iskola programnak.

Nevelőmunkánkban személyre szabottan, a gyermekek egyéni adottságait figyelembe véve, játéktevékenységbe ágyazva, segítjük az óvodáskorú gyermekek fejlődő személyiségének kibontakozását, az egészséges, harmonikus élethez szükséges kompetenciák megalapozását.

Folyamatos odafigyeléssel törődünk a különböző területeken jelentkező részképesség problémákkal, a szociális hátránnyal, magatartási-beilleszkedési nehézséggel rendelkező gyermekekkel. Segítő szeretettel fogadjuk a sajátos nevelési igényű gyermekeket. Bátorítjuk, támogatjuk a művészeti ágakban tehetségjeleket mutató gyermekeink fejlődését.

A személyiség fejlesztésben a Montessori pedagógia elveinek megfelelően használjuk eszköztárát is. A világra nyitott, annak változásait befogadni képes, felfedező, érdeklődő gyermekeket nevelve biztosítjuk a sikeres iskolakezdést.

Nevelőközösségünk vállalja mintaadó szerepét.

Közösen vállalt értékeink:

- **tolerancia**
- **empátia,**
- **szolidaritás**
- **kooperáció**
- **hagyományok tisztelete**
- **törvényesség**
- **nyitottság**
- **környezet tudatos magatartás**

A fenntarthatóság pedagógiája, a környezeti nevelés, a környezettudatos szemléletmód megalapozása, nevelési gyakorlatunk fontos eleme.

A nevelőmunkát sokoldalúan képzett, elhivatott felnőttek végzik. Pedagógusaink jól képzettek, rendelkeznek azokkal az emberi és szakmai tulajdonságokkal, melyek nevelési céljaink, feladataink megvalósítását biztosítják. Nevelőmunkánk eredményességét a családokkal kialakult kapcsolatunk és az intézményeinkkel való szakmai együttműködésünk segíti.

Jövőkép

Mint a lakótelep központjában elhelyezkedő intézmény, feladatunk elsősorban az itt élő óvodás korosztály óvodai nevelésének biztosítása. Nevelőmunkánkat az egységes, következetes nevelői hatások, a tolerancia, az együttműködés, a gyermeki jogok érvényesülése, a bizalom jellemzi.

Pedagógiai Programunk egészét áthatja a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettség. Nevelési gyakorlatunk jellemzője a jövő és jelen tudatos összehasonlítása, elemzése, tervezése, a folyamatos megújulásra való törekvés, mely a természeti és társadalmi környezet változásainak a nevelés gyakorlatába történő illesztését és alkalmazását jelenti. Nevelési programunk, szakmai felkészültségünk, pedagógiai elhivatottságunk továbbra is garantálja, hogy a tőlünk iskolába kerülő gyermekek önmaguk képességei szerint, a tanuláshoz szükséges jó feltételekkel kezdhessék meg az első iskolai éveket. A lakótelepi családok nevelőmunkánk ismeretében keresik és választják óvodánkat.

Partnerkapcsolatainkat a bizalom, a kölcsönösség, a tisztelet jellemzi. Továbbképzési rendszerünk, pedagógusaink széleskörű érdeklődése, szakmai kapcsolataink biztosítják alapfeladataink magas színvonalú ellátását.

Mindezt olyan, a gyermekek igényeihez igazodó igényes, esztétikus környezetben tehetjük, ahol a nyugodt, barátságos légkör önállóságra bátorítja, fogékonyá teszi őket a pozitív hatások befogadására.

1. Helyzetelemzés

1.1. Előzmények

Az **Apáczai Óvoda 2. Sz. épülete** elsőként, 1980. március 5-én fogadta először a gyermekeket. Az akkor 6 csoportos óvodában a magas létszám miatt már az első években próbálkoztak óvónő kollegáink a részben kötetlen (ábrázolás terén), a differenciált, komplex foglalkozások szervezésével. Megszervezték a valamilyen szempontból lemaradó nagycsoportosok fejlesztését. Egyéni érdeklődéstől függően az óvónők igyekeztek munkájukat megújítani, új elemekkel bővíteni. Így jelentek meg Freinet, Montessori pedagógiájának elemei, a népi hagyományörzés, az origami, valamint a hatékonyabb mozgásfejlesztés, ezen belül a tartásjavító és lábtorna elemei.

Az **Apáczai Óvoda 1. Sz. épülete** az óvodák közül másodikként nyitott (1980. szeptember). Mint az ANK többi intézményegységében, itt is a kezdetektől folyamatosan képezték magukat óvónő kollegáink, így megismerkedtek a korszerű pedagógiai törekvésekkel, hogy a gyermekek egyéni személyiségfejlesztését megvalósíthassák. 1989-ben kerültek kapcsolatba Montessori Mária pedagógiájával. Pedagógiai elméletének azon elemeit, melyek illeszkedtek nevelési elképzeléseikhez, beépítették a nevelőmunkába. A gyermekek fejlesztését szolgáló hagyományos játékeszközöket speciális, Montessori eszközökkel gazdagították, melyek használata már kisgyermekkorban hatékonyan támogatja a tudás önálló megszerzéséhez, a folyamatos önképzéshez szükséges kompetenciák kifejlesztését.

Az **Apáczai Óvoda 3. Sz. épülete** 1981 márciusában nyitotta meg kapuit a gyermekek és a szülők fogadására.

A nevelőtestület megújulási törekvéseit segítette, hogy 1981-90 között cselekvő részesei lehettek az ANK -ban folyó pedagógiai kísérleti programoknak.

Programjaikat mindenkor az óvodás korú gyermek egyéni sajátosságait, fejlődési ütemét figyelembe véve alakították ki:

- egészséges életmód - mindennapos testnevelés
- folyamatos napirend bevezetése
- intézményi átmenet megkönnyítése: bölcsőde-óvoda, óvoda-iskola
- hagyományépítés- közösségteremtés
- óvoda-család kapcsolatának átalakítása
- tehetséggondozó műhelyfoglalkozások - a művészeti neveléshez biztosítottak jó alapokat.

Az 1980/81-es nevelési évben, az akkori ANK 2. Sz. Óvodában indult az **óvoda-iskolai kísérlet**, majd kapcsolódott 1981/1982-ben a 3. Sz. Óvoda, és később az 1. Sz. Óvoda is, hiszen megtörtént a kísérlet kiterjesztése valamennyi nagycsoportra, első és második osztályra.

Az **Óvoda-iskolában** tovább kísérhettük a gyermekeket az iskolába, észrevétlenül átörököthettük az óvodák sokszínű tevékenységét és módszerszabadságát. Ezzel a gyermekek nyugalmát szolgáltuk, a sikeres iskolai életüket segítettük. Az Óvoda-iskola 2013-ig kiállta az idők próbáját, a fenntartó változásokat követően (állami és önkormányzati fenntartású intézmények) megszűnt.

Az ANK sikeres pályázatának következtében 2000-ben mindhárom óvoda első körben kapcsolódhatott a partnerközpontú működést, vagyis a Comenius I. intézményi, minőségfejlesztési modellt kidolgozó óvodák közé.

2008. július 1-től fenntartói döntés alapján az ANK 1. Sz. Óvoda, az ANK 2. Sz. Óvoda, az ANK 3. Sz. Óvoda, egy intézményegységként, **Apáczai Nevelési és Általános Művelődési Központ Óvodaként** (ANK Óvoda) működött.

Az ANK **intézményegységéből** 2013. július 1-től az óvoda az **Apáczai Óvoda és Általános Művelődési Központ** intézményegységévé váltunk, majd pedig 2017-től önálló intézményként, **Apáczai Óvoda** néven működünk.

2009-ben, Madárbarát Óvoda „2009-ben és 2012-ben, 2015-ben „Zöld Óvoda” címet kaptunk.

Óvodánk 1-es épülete 2012-től minősített **Montessori Óvoda**.

1.2. Környezetünk adottságai

Az Apáczai Óvodába a környező lakótelepen élők gyermekei járnak elsősorban, mely a középréteg lakóhelye. Az egyszülős családokban gyakoribb, hogy csak egy, míg a kétszülős családokban kettő vagy ritkábban három gyermek van. A családok 80% egy vagy két gyermeket nevel. Háromnál több gyermeket csak kevesen vállalnak. A leggyakoribb családtípus a két szülő - két gyermek. Hátrányos helyzetűvé válás szempontjából az egyszülős családok a veszélyeztetettebbek, valamint az alacsonyabb iskolai végzettségűek, mivel munkaerő-piaci helyzetük is rosszabb az átlagosnál.

Az óvoda 3 épületében, 21 csoportban, maximálisan 612 gyermeket fogadhatunk. A gyermekcsoportokat életkor alapján szervezzük.

1.3. Az óvoda személyi feltételei

Dolgozóink közül mindenki rendelkezik a munkakörére előírt iskolai végzettséggel, óvónőink jól képzett, igényes szakemberek. Az óvodapedagógusok, dajkák rendelkeznek azzal a képzettséggel, mely a munkakörük betöltéséhez szükséges.

A továbbtanulási, továbbképzési lehetőségeket megragadva, óvodapedagógusaink közül többen tanítói diplomával és szakvizsgával rendelkeznek, valamint azok az óvodapedagógusaink, akik megfeleltek a pedagógus előmeneteli rendszer szerint tervezett minősítési feltételeknek, eredményes minősítő eljárásban vettek részt.

Nagy figyelmet fordítunk az óvoda mintaadó szerepének megtartására. A felnőtt közösség életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre. Az egymás közötti kapcsolatainkban döntően a pozitív hozzáállás, az egymás iránti tolerancia, empátia, segítőkészség érzékelhető.

Munkakör	1. sz. épület	2. sz. épület	3. sz. épület	Össz.
Óvodapedagógus	12	10	20+1	42+1
Óvodapszichológus				0.5
Gyógypedagógus				1
Ped.asziszt.+gyógyped. assziszt.	2	1+1 gyógyped,	3	7
Dajka	6.75	6	13	25.75
Óvodatitkár Kincstárnok Munkaügy Ügyviteli dolgozó	1	1 1	1	4
Kisegítő részmunkaidős	1 (4 órás)			0.5
Karbantartó-udvaros	1 (6órás)	1 (6órás)	1 (8órás)	2.5
				84.25

1.4. Az óvoda tárgyi feltételei

A különböző gyermeki tevékenységi területeken rendelkezünk a szükséges alapfeltételekkel. Óvodai könyvtáraink, szertáraink jól felszereltek. Az egyéni differenciált fejlesztéshez programunknak megfelelően kialakítottuk a fejlesztő és a logopédiai szobákat. Tornaszobáink, szertáraink felszereltsége az egyéni és csoportos, szobai és udvari mozgásfejlesztést egyaránt jól szolgálják.

A környezetbarát szemléletmód és az egészséges életmód megalapozását szolgáló berendezések rendelkezésünkre állnak az épületekben: szelektív hulladékgyűjtők,

palacktömörítő, elemgyűjtő, természetes anyagok használata, víztakarékos WC- tartályok és csapok, udvari ivókút, környezetbarát játékok.

A minden épülethez tartozó, saját játszóudvarok mérete megfelel a gyermeklétszámnak, fele részét fű borítja, más részeit cementlap fedi. A kerítés mellett bokrok zárják a területet, fáink nyáron kellemes árnyékot adnak. A növények elhelyezkedése, a homokozók száma, lehetőséget ad, részben elkülönített játékterületek kialakítására, így épületenként minden csoportnak külön udvarrésze van. Az udvarokban virágoskert, gyógy és fűszernövényes terület is helyet kap. A kertgondozáshoz a gyermekek, méreteikhez illő, kerti szerszámokat használnak. Udvari eszközeink, fejlesztő játékaink folyamatos bővítésére hangsúlyt fordítunk. Tárgyi feltételeinken pályázatokkal, szülők szponzori segítségével és alapítványaink közreműködésével is tudunk javítani

2. Az óvodai élet szervezése

2.1. Az óvoda működése

Óvodánk hétfőtől – péntekig 6⁰⁰-17⁰⁰ óráig tart nyitva. Óvodai nevelésünket pedagógiai programunk alapján, a gyermekek neveléséhez szükséges, teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezzük meg. Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Naponta reggel 6⁰⁰ – 7⁰⁰ óráig, ill. du. 16³⁰ – 17⁰⁰ óráig összevont csoportban, 1 óvónő fogadja a gyerekeket az előre meghatározott helyszínen (csoportszobában, vagy amikor az időjárás megengedi, az udvaron).

Az éves feladattervünkben meghatározott nevelés nélküli munkanapokon, valamint június második felétől augusztus végéig, nyári életrend szerint, összevont, vegyes életkorú csoportokkal működünk.

Óvodánkban a nyári zárva tartás idején a három épületünk közül legalább az egyikben mindig fogadjuk az óvodai nevelést igénybe vevő gyermekeinket. Ebben az időszakban elsősorban a munkába járó, dolgozó szülők gyermekeinek ellátását tudjuk biztosítani.

2.2. Óvodai felvétel rendje

Óvodai felvétel rendjét a nemzeti köznevelésről szóló, 2011 évi CXCV. törvény határozza meg. Az óvodai felvétel jelentkezés alapján történik, Pécs M. J. Város Önkormányzata által meghatározott időben, évi egy alkalommal. A létszámhatárok figyelembevételével nevelési év közben is mód van gyermekek felvételére.

Az óvodai nevelés szakasza 3 éves korban kezdődik el, és addig az időpontig tart, amíg a gyermek a tankötelesség teljesítését meg nem kezdi. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve hogy minden az intézmény körzetébe tartozó hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év első napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozásokon vesz részt.

A beiratkozáshoz szükséges dokumentumok: a gyermek születési anyakönyvi kivonata, a szülő, gyermek lakcímkártyája, nem magyar állampolgárság esetén igazolás az állampolgárságról.

Az óvodai felvételtől az óvoda vezetője dönt. A gyermekek felvételéről, átvételéről értesítjük az előző óvoda vezetőjét, nem pécsi gyermekek esetén a lakóhely szerint illetékes jegyzőt.

2.3. Az óvodai csoportok kialakítása

Óvodánkban azonos életkor szerint szerveződött csoportjaink vannak. Amennyiben a beiratkozó gyermekek életkora és száma azt indokolja, vegyes életkorú csoportot is szervezünk.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba történő beosztásáról az óvodavezető dönt, figyelembe véve a szülők és az óvodapedagógusok véleményét, valamint a csoport létszámokra vonatkozó rendelkezéseket.

Az óvodavezető csak helyhiány miatt, vagy megfelelő szakvélemény alapján irányíthatja más intézménybe a jelentkező gyermeket.

Azok a gyermekek, akik augusztus 31-ig betöltik 6. életévüket, tankötelesek. Az a gyermek, aki augusztus 31. után született, óvodában maradhat legkésőbb annak a nevelési évnél a végéig, amelyben 7 éves lesz, de ehhez a Nevelési Tanácsadó vagy a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye és a nevelőtestület egyetértése is szükséges.

A sajátos nevelési igényű gyermekek felvétele a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslatára, óvodánk kijelölése alapján történik.

Minden óvodai csoportunkban 2 óvodapedagógus dolgozik, heti váltásban. A közös munka, a feladatok közös tervezése szükségessé teszi a fedési idő igénybevételét, rugalmas alkalmazását, amely lehetővé teszi a mindennapos nevelőmunka egyeztetését, a gyermekek egyéni, differenciált képesség fejlesztését, az óvodai nevelés eredményességét. A nevelőmunkát segítő dajkák munkarendje korcsoportokhoz illeszkedően lépcsőzetes. Az óvodatitkárok, az udvarosok, állandó délelőtti munkarendben dolgoznak.

2.4. Az óvodai élet szervezeti keretei

Napirendünk kialakítása a gyermekek nyugodt, kiegyensúlyozott, tevékeny napjainak ritmusát, a különböző tevékenységek váltakozását, a gyermekek alapszükségletének kielégítését szolgálja, a játék elsődlegességét hangsúlyozva.

A különböző tevékenységek időkeretei **rugalmasak**, lehetővé teszik az évszakok nyújtotta élmények, a váratlan események, a gyermeki ötletek megvalósítását. **Folyamatossága** lehetővé teszi, hogy az adott időkereten belül a gyerekek érdeklődésüktől, fejlettségüktől függően szabadon kapcsolódjanak a felkínált tevékenységekhez. A folyamatosság kiterjed az egész napi nevelési folyamatra, tevékenységekre; figyelembe veszi a gyermekek biológiai szükségleteit, biztosítja, a személyre szabott gondozását, figyelembe veszi egyéni tempóját, fejlettségi szintjét, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. Nyugodt légkört biztosít, kiiktatja a várakozási időt. Napirendünk érzelmi biztonságot, kiszámíthatóságot, rendszerességet jelent a gyermekeknek.

A napirendet minden óvónő az életkornak megfelelően, a saját csoportja igényei alapján dolgozza ki.

Heti rendünk rugalmas az aktuális helyzetnek megfelelően másképp alakulhat, pl. a nevelési év elején és a végén, a beszoktatás idején, a nyári időszakban szervezett összevont csoportokban, stb.

Fejlesztő munkánkban a heti renddelgondoskodunk atágabb értelemben vettkomplexitásról; az óvónő által irányított különböző gyermeki tevékenységeken végigvonul egy aktuális téma. Egy cikluson belül mód van a téma komplex feldolgozására, a tervezett tartalmak párhuzamosan végezhető, megfelelő időtartamú, differenciált gyermeki tevékenységek szervezésével való megvalósítására.

3. Az óvodai nevelés

3.1. Alapelveink

- Minden gyermeket megillet a neki megfelelő, sajátos bánásmód.
- A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, gondoskodás, elfogadás, tisztelet, szeretet, bizalom, különleges védelem illeti meg.
- Óvodai nevelésünk befogadó, előítélettől mentes, egyenlő hozzáférést biztosít minden gyermeknek.
- Óvodánk gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- A gyermekek személyiségének és jogainak tiszteletben tartásával segíti a fejlődést.

- A gyermekek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda a családi nevelés kiegészítője.

3.2. Óvodakép

Megértő, elfogadó szeretetteljes légkörben élünk, tisztelet, megbecsülés veszi körül óvodásainkat. Magatartásunk, kommunikációnk pozitív modell a gyermek számára. Az óvoda egészének szellemisége, pedagógiai tevékenységrendszer, környezeti feltételei egységesen segítik a gyermekeket abban, hogy a környezetbarát életvitel alapvető szokásai tevékenységükben napi szinten megjelenjenek.

Programjainkat, ünnepeinket a környezettudatos magatartás megalapozásának figyelembevételével szervezzük. Gazdag, pedagógiai tevékenységrendszerünk leghatékonyabb eszköze a játék, a személyiség szabad kibontakoztatásában, biztosítja, a gyermekek folyamatos fejlődését, meglévő hátrányainak csökkenését előítéletmentes, befogadó környezetben.

Óvodapedagógusaink segítőkész, támogató attitűdjük, dolgozóink gyermekszeretete és tárgyi környezetünk, gyermekeink fejlődésének optimális feltételeit teremti meg, így óvodai nevelésünk közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Együttműködésünk, kapcsolatunk az ANK volt társ-intézményegységeivel gazdagítja nevelési rendszerünket.

3.3. Gyerekkép

Óvodai életünk, hagyományaink, szokásaink biztosítják, hogy gyermekeink érdeklődőek, vidámak, szívesen járnak hozzánk, jól érzik magukat óvodánkban. Egyéni adottságaiknak, életkoruknak megfelelően testileg-lelkileg jó ütemben fejlődnek. Óvodáskor végére rendelkeznek mindazokkal a pszichikus funkciókkal, készségekkel, képességekkel, melyek segítségével környezetükben eligazodhatnak és alkalmazkodhatnak az iskolai életmódhoz.

3.4. Céljaink

- Egészséges, jó ütemben fejlődő gyermekek nevelése.
- Gyermekközpontú, befogadó, elfogadó nevelő környezet kialakítása, amely a gyermekek fejlődéséhez, a hátrányok kiegyenlítéséhez szükséges minden személyi és tárgyi feltételt biztosít.

- A gyermekek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi, szociális-erkölcsi és értelmi készségeinek, képességeinek fejlesztése, személyiségük harmonikus fejlődésének segítése az egyéni fejlődési ütem figyelembevételével.
- A gyermeki tevékenységeken keresztül, az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítésével, a világra nyitott, annak változásait befogadni képes, felfedező, kutató, érdeklődő, a környezetet védő, gyermekek nevelése.

Sikeresnek tekintjük óvodai nevelésünket, ha valamennyi óvodásunk fejlődésében önmagához képest előrehaladást tapasztalunk.

3.5. Feladataink

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése életkoruk, egyéni képességeik szerint.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
  - az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
  - az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.
- Egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a testi fejlődés elősegítése, az egészségmegőrzés, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások alakítása.
  - Megértő, elfogadó, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai légkör, nevelő környezet biztosítása.
  - A gyermeki közösségben végezhető, az életkornak és fejlettségnek megfelelő közös élményekre épülő sokszínű, gazdag gyermeki tevékenységrendszer, különösen a mással nem helyettesíthető szabad játék, feltételeinek megteremtése,
  - Befogadó, motiváló, fejlesztő környezetben a gyermekek egyéni fejlődési ütemének, szükségleteinek, életkori sajátosságainak megfelelő differenciált nevelés
  - A szociális hátrányokkal rendelkező, sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való törődés, hátránycsökkentés.
  - Az integrált nevelés folyamatában a prevenciós, a korrekciós, és a kompenzációs nevelési feladatainkat sérülés specifikusan, egyénre szabottan határozzuk meg minden gyermeki tevékenységben.

- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a szülőföldhöz való kötődés megalapozása..
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzése, ápolása, a társadalmi integritás biztosítása.
- A családokkal a kölcsönös bizalomra épülő együttműködés ápolása.

4. Az óvodai nevelés feladatai

4.1. Az egészséges életmód alakítása-egészség stratégia

Környezetünk helyi sajátosságaiból adódóan (lakótelepi környezet, mozgásszegény életvitel) a gyermekek egészséges életmódra nevelése, az egészséges életvitel igényének, az egészségmegőrzés, a környezettudatos magatartás megalapozása kiemelt feladatunk. Az egészséges életmódra nevelés összetett folyamat, nem önálló tevékenységként, külön programként jelentkezik. Óvodánkban áthatja a nevelés egész folyamatát, a személyiség fejlesztés minden területét.

Célunk

A gyerekek alapvető testi, lelki szükségleteinek kielégítése, egyéni fejlődési ütemükhöz igazodó fejlesztés személyiségfejlődésükben

- testi fejlődésének elősegítése
- egészséges, biztonságos környezet kialakítása, balesetvédelem
- a gyermekek gondozása, higiénés szokások kialakítása (testápolás, tisztálkodás, fogmosás, öltözködés)
- az egészséges életmód, egészséges táplálkozás igényének megalapozása és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a testi képességek fejlesztése, mozgásigényének kielégítése, mozgásfejlesztés
- környezettudatos nevelés
- A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó különleges gondozási feladatok ellátása, megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Egészséges, biztonságos környezet kialakítása-baleset megelőzés

A környezet hangulatot alakít, tevékenységre ösztönöz, önmagában is fontos nevelőeszköz. Csoportszobáink berendezése célszerű, környezetbarát anyagai révén nyugalmat, otthonosságot áraszt. A természetes anyagok használatára törekszünk. A környezettudatos szemléletünket tükrözi, hogy az energiával takarékoskodunk (víz, áram), erre neveljük a gyermekeket. Kellő természetes fénynél nem kapcsoljuk fel a villanyt, kézmosásnál, fogmosásnál nem folytatjuk fölöslegesen a vizet. A mozgatható berendezések biztosítják, hogy a csoportszobákat a gyermekek életkorához, a játéktémákhoz és a különböző tevékenységekhez igazodóan rendezzük át.

Óvodánk épülete, udvara biztonságos, a gyermekek kényelmét szolgálja. Méretei megfelel testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, lehetővé teszi mozgás és játékgényük kielégítését. Napi rendszerességgel végezzük az udvar portalanítását, a homok lazítását, frissítését. Tudatosítjuk a gyermekekben, hogy óvják, védjék a környezetükben élő állatokat, növényeket, azokat gondozzák életkoruknak megfelelő szinten. Udvari játszóhelyeinket rendszeresen felülvizsgáljuk.

A csoportokban dolgozó valamennyi felnőtt feladata, hogy az óvodában vagy az óvodán kívül szervezett tevékenységek veszélyforrásaira felhívja a gyermekek figyelmét.

A gyermekekkel életkori sajátosságaiknak megfelelően az alapvető baleset- és tűzvédelmi, valamint közlekedési ismereteket, az elvárható magatartási normákat megismertetjük, gyakoroltatjuk. A gyerekek életkorát figyelembe véve, az óvónők megismertetik a lehetséges, balesetet kiváltó helyzeteket, megtanítják az ezeket elkerülő magatartási formákat, technikákat. Az ezzel kapcsolatos elvárásokat, a védő-óvó intézkedések részletes feladatait a csoportnaplókban rögzítjük.

Ebbe a feladatunkba is bevonjuk a szülőket, részükre baleset megelőzéssel, elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretterjesztő előadást szervezünk, hogy megismerhessék a gyermekekkel szembeni elvárásainkat,

A gyermekek kultúrhygiénés szokásainak alakítása

Ezen a területen a szemléltetést, a bemutatást, a személyes példaadást tekintjük a leghatékonyabb módszernek. Tudatosítjuk a betegségmegelőzés tennivalóit, naponta gyakoroltatjuk az egészséges életmódhoz kapcsolódó szokásokat.

Az óvodás gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése legfontosabb feltétele a gyermek fejlődésének.

Gondozás

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. A napirendünkben biztosítjuk, hogy a gondozási feladatok ellátása, a szokásalakítás folyamata nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósuljon meg. A differenciálás a szokásalakításban is megjelenik. Folyamatosan, fokozatosan, sok gyakorlással, szóbeli megerősítéssel, kellő idő biztosításával, példaadással szoktatjuk gyermekeinket az önkiszolgálás (testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés) egyes mozzanatainak elsajátítására, a tisztálkodási eszközökkel való bánásmódra, a takarékoskodásra. A gyermek bármikor kielégítheti testi szükségleteit (ivás, WC használat, mosdóhasználat stb.).

Egészségük érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a napi többszöri szellőztetésre, kerüljük a huzatot. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését. A gondozási feladatok ellátása személyre szabott, az óvónő és a kisgyermek kétszemélyes, meghitt kapcsolatában valósul meg, biztosítva a gyermekek egyéni adottságainak, szokásainak, differenciált fejlesztését. E folyamatban fontosnak tartjuk a csoportban dolgozó valamennyi felnőtt (óvónő-dajka pozitív attitűdje), következetes együttműködését.

Étkezés

Nevelő munkánkban sokat teszünk a kulturált étkezési szokások kialakításáért, (viselkedés, esztétikus környezet, igényes eszközhasználat, stb.). Terítésnél dupla tényért teszünk, egyéni fejlettségtől függően a kanál használatát villa és kés használatával bővítjük. A gyermekek szükségleteiknek megfelelő időpontban fogyasztják el a tízórait és az uzsonnát az étkező asztalnál. Ilyenkor az étkezés folyamatos. Folyadékot bármikor ihat a gyermek, a csoportban a víz és a poharak biztosítva vannak a nap folyamán. Az étkezés előkészítése és folyamata a gyerekek önkiszolgálására, a közösségért végzett munkára épül.

Ebédelni egyszerre ül le a csoport. A családi hangulatban, sokféle természetes alkalom nyílik az étkezés közbeni kulturált viselkedés, az önállóság, az egymás iránti figyelmesség gyakorlására.

Törekszünk a korszerűbb, egészségesebb táplálkozás megvalósítására. Ösztönözzük a zöldségek és gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztását. Rendszeresen gyümölcs-zöldségnapot tartunk; gyümölcsökből, zöldségekből közösen egészséges ételeket készítünk; új ízekkel próbálkozunk /müzli, rostos zöldség és gyümölcslevek/; a szülőket tájékoztatjuk a gyermekek óvodai étrendjéről.

Tanácsainkkal, beszélgetésekkel próbáljuk a szülőket bevonni az egészséges életmód és a korszerű táplálkozás alakításába, így igyekszünk népszerűsíteni a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen-zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentését.

Pihenés

A pihenés előtt alaposan átszellőztetjük a helyiségeket, friss levegőt biztosítunk, kerüljük a huzatot. Mesével, halk zenével, altatóval teremtjük meg a pihenéshez szükséges hangulatot. A gyermekek a kialakult, otthoni alvási szokásaikat az óvodában is gyakorolhatják (alvós állatok stb.). Lényeges a nyugodt, csendes pihenés feltételeinek biztosítása és a gyermekek egyéni igényeihez igazodó pihenési idő.

Főleg a nagycsoportokban, a nem alvó gyerekeknek csendes pihenő után, lehetőségeinkhez képest felkínálunk olyan nyugodt tevékenységet (pl. képeskönyv nézegetés), mellyel nem zavarják alvó társaikat.

Testi képességek fejlesztése, mozgásfejlesztés, edzés

A családok életmódjának változásával szinte elsődleges feladatunkká vált a szabadban töltött idő mennyiségének és minőségének javítása.

A szabadban szervezett önfeladt, felszabadult, vidám napok olyan lehetőségeket biztosítanak a gyermekeknek, olyan hatások érik őket, amelyek mással nem pótolhatók. Udvarunk területe, elosztása lehetővé teszi - ha az időjárás engedi -, hogy az egész napot a szabadban szervezzük. Arra törekszünk, hogy a téli időszakban is legalább egy órát kint legyünk. Kihasználjuk a levegő, a nap, a szél edző hatását, de szélsőséges körülmények között nem tartózkodunk kint (-10% alatti hőmérséklet, magas UV sugárzás, szakadó eső, nagy köd, erős szél). A nyári forróságban 11-15 óra között sem tartózkodunk az udvaron. Az udvaron is folyamatos a vízpótlás (udvari kút), nagy melegben szükséges a vízzel való hűsítés, permetezés, napfényvédelem sapkával, krémekkel, alkalmi árnyékolással.

Minden csoportnak van homokozója, füvesített udvarrész, sok bokorral, fával. A telepített játszóhelyek bővítésével sokszínű, változatos tevékenységeket biztosítunk a gyermekeknek, kiegészítve a csoportszoba nyújtotta lehetőségeket, és kihasználva a levegő, a víz, a napfény jótékony edző hatásait.

A szabadban kötetlenül végzett mozgásos játékok, a mindennapos frissítő torna, valamint a kötött testnevelés foglalkozások szervezésével valósítjuk meg feladatainkat. Nagycsoportosaink a Sportegységben vízhez szoktató programon vesznek részt. Óvodánkban speciális mozgásfejlesztő eszközök szolgálják a gyermekek fejlesztését.

Egészséges életmód igényének megalapozása, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés

Az egészséges táplálkozás, a rendszeres mozgás mellett, programjaink, tevékenységeink szervezésénél a gyermekeken keresztül a családok figyelmét is e terület fontosságára irányítjuk:

- egészségnapok
- mozdulj napok
- zöld napok
- rendszeres kirándulások
- gyümölcs és zöldség napok

A szülők is támogatói, ill. aktív résztvevői programjainknak. Az óvodába lépés pillanatától figyelemmel kísérjük, regisztráljuk a gyermekek testi fejlődését. A védőnő, rendszeresen ellenőrzi a gyermeket. A nagycsoportosok iskolába lépés előtt hallásvizsgálaton és szemészeti szűrésen vesznek részt, a fogorvos rendszeresen gondozza óvodásainkat.

Környezettudatos magatartás megalapozása

A környezet védelméhez és megóvásához, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások alakítása fontos feladatunk. Programok, tevékenységek szervezésével irányítjuk a gyermekek, családok figyelmét.

- Zöld Föld Napok
- Víz világnapja
- Föld világnapja
- Madarak és Fák napja
- madarak etetése, itatása
- komposztanyagok gyűjtése, komposztálás
- szelektív hulladékgyűjtés
- vízzel-árammal való takarékoskodás

4.2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodai nevelési folyamat alapvető átfogó kerete az érzelmi nevelés. Az óvodáskorú gyermek személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért az érzelmi biztonságot a kiegyensúlyozott szeretetteljes, derűs légkör, a testi-lelki jóérzés, a jó társas kapcsolat, az állandóság, a felnőtt biztonságot nyújtó jelenléte, a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása biztosítja.

Célunk

Szeretetteljes, nyugodt, derűs légkörben biztosítani gyermekeink érzelmi biztonságát, állandó értékrendet tükröző szokások, szabályok, normák megalapozásával.

Feladatunk

- A beszoktatás alkalmával kedvező érzelmi hatások biztosítása az óvoda, az új környezet elfogadtatása.
- A bizalom, biztonság, pozitív attitűd kialakítása az óvodapedagógus-gyermek, dajkagyermek, gyermek-gyermek kapcsolatban.
- A gyermekek személyiségfejlődésének alakulásában a modellértékű kommunikáció, bánásmód, viselkedés az óvodai feladatellátásban résztvevők között.
- A gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének alakítása, hogy segítőkészséggel, együttérzéssel, önzetlenséggel tudjanak társaik felé fordulni, hogy elfogadják az eltérő képességű, valamilyen okból „más” társukat.
- A hazaszeretet és a szülőföldhöz kötődés megalapozása, nemzeti identitástudat alakítása közös élmények megteremtésével, hagyományok ápolásával, ünnepeink megszervezésével, a közös tevékenységekkel.
- A gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, önkifejező képességének, én tudatának, feladattudatának, kitartásának, szabálytudatának) alakítása.
- A szokás és normarendszer életkornak megfelelő kialakításával a gyermek biztonságérzetének, védettségének biztosítása

Barátságos, derűs csoportlégkör kialakítása

A barátságos, derűs légkör biztonságérzetet nyújt, kialakul a kisgyermek érzelmi kötődése felnőtthöz, gyerekhez egyaránt. Az ilyen környezet tevékenységre serkent, kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz, gazdag tapasztalatszerzést, szociális tanulási lehetőséget nyújt.

A sajátos csoporthagyományok, jelképek, szokások egyéni légkört biztosítanak, s ez mélyíti a gyerekek összetartozását, együttérzését. A gazdag, tevékenykedtető élet, a közös élmények szervezése, az óvónő nyugalmat, szeretetet, bizalmat tükröző magatartása fokozza a csoport jó légkörét, benne az egyes gyerekek érzelmi biztonságát.

Beszoktatás

A kisgyermek megismertetése új környezetével, az óvodával, a beszoktatás folyamatának megtervezése, körültekintő szervezése a gyermek, a család és az óvoda szempontjából egyaránt jelentős.

Arra törekszünk, hogy a beszoktatás folyamatát a körültekintés, türelem, gyengédség jellemezze. A beszoktatás első napjaiban, a csoportban dolgozó valamennyi felnőtt együttes jelenléte biztosítja a gyermekre figyelmet, törődést, szeretetet és egyben lehetőséget biztosít a családdal való ismerkedésre. A kapcsolat kialakulását segíti együttműködésünk a bölcsődével, a nyílt napok, családlátogatások. A gyermekek a szülővel együtt fokozatosan – óráról órára, nappalról napra – egyéni ütemüknek megfelelően ismerkednek az új életformával.

Szokás és normarendszer megalapozása

A derűs, biztonságos légkör fontos feltétele a gyermek életkorához, fejlettségi szintjéhez igazodó, elvárt viselkedést megcélzó, szokás és szabályrendszer. Csak a közösségi együttélésben tanulhatja meg, hogy sok mindent szabad, de vannak bizonyos normák, szabályok, köztartások, amelyek elfogadása és betartása mindenre nézve követelmény. Ezek a normák és szabályok alapozzák meg a közösségi élet biztonságát, és azokat az erkölcsi tulajdonságokat, amelyek a közösségi magatartás alapjai (érdeklődés, másokra figyelés, segítőkészség, barátság stb.).

A szokások kialakítását az óvodába lépéssel megkezdjük, tovább finomítjuk, fejlesztjük, és folyamatosan, fokozatosan kívánjuk meg, hogy ezek szerint viselkedjenek. A sikerélmény a kisgyereket újabb és újabb tevékenységre serkenti. Mindezt sok-sok érzelmi megerősítéssel, minta és modellkövetéssel, játékos gyakoroltatással tesszük, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait.

Alapvető udvariassági szokások, a szokásalakítás területei

- egymás játéktevékenységének tiszteletben tartása
- társas kapcsolatok szokásai
- elfogadó, barátságos magatartás, alkalmazkodóképesség
- segítőkészség, bizalom
- a másik elfogadása
- kommunikációs szokások, a beszédkedv szokásai, megfelelő hangerő használata

A szokások alakítását az óvodások nyelvén megfogalmazott "Illemtudó ovilakó" szabálygyűjteményünk segíti.

A szülőföldhöz való érzelmi kötődés tartalmai

A gyermeki világkép formálásában az emberi, családi kapcsolatok, az érzelmi összetartozás mind elősegítik a szülőföldhöz való kötődés megalapozását. Célunk a gyermekek szűkebb és tágabb emberi-természeti környezetben való biztonságos eligazodását és harmonikus együttélését megalapozni.

A gyermekek tevékenységekhez fűződő pozitív érzelmei, kíváncsisága, felfedezni vágyásuk, óriási hajtóerő a természet és lakóhelyük megismerésére, megszerettetésére, védelmére nevelésében. A környezet megismerése során alakulnak a szokások, viselkedési normák, érzelmi és erkölcsi viszonyok. Ezeken keresztül közvetítjük az egyetemes és nemzeti és keresztény kultúra értékeit, hagyományait.

Óvodásainkat igyekszünk megismertetni városunk nevezetes épületeivel, múzeumaival, műalkotásaival, a természeti környezet csodáival / Mecsek, Malomvölgyi-tó, stb./.

Az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja

A kisgyermek jó kapcsolata környezetéhez csak úgy alakul ki, ha szeret óvodába járni, ha jól érzi magát csoportjában. Ebben kiemelkedő, meghatározó szerepe van az óvónőnek. Az óvónő, egész lényével neveljen, mutasson őszinte érdeklődést a kisgyermek iránt! Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Fontos, hogy a gyermek képességeinek kibontakoztatását változatos módszerekkel, eszközökkel, átgondolt, következetes neveléssel biztosítsa. A gyermekek minden apró sikerét, fejlődését pozitív megerősítéssel értékelje!

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvónők mellett, modell értékű a dajkának és az óvoda minden nem pedagógus dolgozójának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Összehangolt munkájuk következtében, az óvodában dolgozó felnőttek és a kisgyermek között kialakuló pozitív érzelmi kötődés, a gyermek megismerésének, egyéni fejlesztésének elengedhetetlen feltétele.

Az óvoda minden dolgozójának viselkedésével, kommunikációjával hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. Fontos, hogy a maga munkaterületén óvodánk valamennyi dolgozója, érzelmeit hitelesen kifejezve, nagyfokú empátiával forduljon a gyermekek felé.

Viselkedésük segítse a gyermekek egymás iránti érdeklődésének, alakuló rokonszenvének, barátságos, udvarias magatartásának kialakulását.

Hagyományok, ünnepek, rendezvények

A kisgyermek életében az óvoda mindennapjaitól eltérő – hagyományok, ünnepek, ünnepélyek, jelentős alkalmak. Ilyenkor az óvónők igényes, gazdagon motivált tevékenységek feltételeit teremtik meg, melyek nagyfokú érzelmi átélést, élményeket nyújtanak a gyermekeknek. Mindez az érzelmi nevelés, a szocializáció szempontjából kiemelkedő jelentőségű.

Az ünnepeink tervezésénél, szervezésénél fontosnak tartjuk a magyar népi kultúra megismertetését, és bizonyos szokások átörökítését. Hagyományaink részben az egész óvodát összefogva, részben épületenként, részben csoportszinten, a mindennapoktól eltérő szokásrendben zajlanak. A tervezésben, szervezésben, előkészítésben korunknak megfelelően a gyermekek is részt vesznek. A közös tevékenység, az együtt átélt élmény erősíti az egymáshoz tartozás érzését, fokozza a szülők, gyerektársak, felnőttek iránti szeretetet.

Arra törekszünk, hogy a gyermeket hassa át a várakozás, a közös készülődés, díszítés, ajándékkészítés öröme.

A szereplés különösen fárasztó a kis-és középső csoportosoknak, szociálisan még éretlenek a közönség előtti szereplésre. Kiscsoportban az ünnepek a gyermekek életrendjéhez, napirendjéhez igazodnak (délelőtti nyílt nap-anyák napi köszöntés), középső-és nagycsoportban a gyermekek fejlettsége, a szülők igénye szerint szervezzük az ünnepélyeket.

Ünnepeink

Mikulás, Karácsonyváró

Farsang, Húsvéti előkészületek, locsolkodás

Március 15. megünneplése- tavaszünnep

Anyák napja, Gyermeknap

Évzáró

Programjaink

1. épület	2. épület	3. épület
Állatok világnapja Víz napja Madarak és fák napja	Őszi zsongás Zoo-Ovi Zöld-Híd programok Misina egyesület látogatása BIOKOM programjai	Egészségnapok Zene világnapja Állatok világnapja Víz napja Madarak és fák napja Nagyok búcsúztatása

Óvoda szintű hagyományos programunk	
Márton-napi fáklyás felvonulás Kivirul a világ Madárkarácsony Karácsonyi hangverseny	„Túl az Óperencián” Őszi, tavaszi „Zöld- Föld Hét” Mozdulj Nap
Rendezvények	Csoport hagyományok
gyermekmunkákból rajzkiállítás szülők-nevelők bálja munkadélutánok Montessori eszközkiallítás nyílt napok	születés- vagy névnapok ünneplése /alapítványi támogatással / színház, bábszínház látogatások, kirándulások az ünnepek előkészítése jeles napokhoz kapcsolódó ünnepek nagy csoportos búcsúztatása

4. 3. Az anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A kisgyermek fejlődését biológiai adottságok, képességek, a spontán érés és a tudatos fejlesztés együtt biztosítják. Az értelmi, anyanyelvi nevelés az óvodai élet teljes időtartamában a tevékenységformákon keresztül megvalósuló komplex feladat.

Célunk

Váljanak óvodásaink érdeklődő, a világról aktívan tapasztalatokat gyűjtő kreatív emberekké (gyermekké). Folyamatosan formálódjanak ismeretszerzési (megismerési) képességeik.

Feladatunk

- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel a gyermeki kommunikáció alakítása.
- a gyermekek érdeklődésének, kíváncsiságának felébresztése az egyes tevékenységek iránt,
- a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről,
- a gyermekek megismerése a differenciált fejlesztés megtervezéséhez,
- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, az értelmi

képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, alkotóképesség, gondolkodás) a kreativitás és képzeletet fejlesztését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelvi nevelés, kommunikáció

A gyermekek anyanyelvi nevelésére az óvodai élet valamennyi mozzanatában, tevékenységi formájában kiemelt hangsúlyt fektetünk. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével)- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Minden kisgyermek beszédét az otthoni nyelvi környezet és az egyéni képességek határozzák meg.

Fejlesztő munkánk első mozzanata a különbségek megismerése, feltérképezése. A kisgyermek azokban a helyzetekben képes gátlások nélkül megnyilatkozni, ahol szeretik, elfogadják, bizalommal fordulnak felé, minden apró sikerének, fejlődésének örülnek. Az óvoda, a csoport kellemes, nyugodt légköre a fejlesztés feltétele.

Az óvónő változatos, szemléletes, színes, érzelmeket kifejező beszéde a kisgyermeket utánzásra ösztönzi, mintát ad. Hangsúlyt fektetünk a kulturált beszélgetés szokásainak kialakítására, a felnőtteket és egymást végighallgató, egymásra figyelő gyermekek nevelésére. Az anyanyelv területén is az egyéni sajátosságok mellett kiindulópontunk a korosztály életkori jellemzője: a játék-mozgás-ritmus-érzelmek szoros kapcsolata, melyet a verselés, mondókázás, mesélés és a báb- és dramatizálás biztosít leghatékonyabban.

Célunk

Támogató, motiváló környezetben a gyermek egyéni beszédfejlődése, kommunikációs és kapcsolatteremtő képessége fejlődjön.

Feladatunk

- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése,
- a verbális és nonverbális szociális viselkedés alapformáinak kialakítása (társra figyelés, beszédfigyelem, kapcsolatalakítás, válaszkészség, szóbeli-viselkedésbeli alkalmazkodás gyermekhez, felnőtthöz)
- a beszéd technikai és tartalmi oldalának fejlesztése, szükség esetén logopédus segítségének igénybevétele

- biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek speciális nyelvi fejlesztését, gondozását, nevelését, egyéni képességük megsegítését a gyógypedagógusokkal együttműködve.

Módszertani ajánlások

- Beszédünk legyen követésre méltó, kifogástalan. Gondolatainkat egyszerűen, pontosan és változatosan fejezzük ki, kérdéseinkkel ösztönözzük a gyermekeket beszédre, gondolataik bátor kifejezésére.
- A bizalomra, szeretetre épülő óvónő-gyermek kapcsolat hatására a gyermekekben alakuljon ki a beszédkedv. A gyermeki kérdések soha ne maradjanak megválaszolatlanul, a beszéd, a kommunikáció által erősödjön a gyermekek biztonságérzete, gazdagodjanak ismereteik.
- Beszédképességük, szókincsük gyarapodjon, s alakuljon ki koruknak megfelelő anyanyelvi kultúrájuk
- Gondot fordítunk a beszédfigyelem alakítására és a metakommunikációs jelzések megismertetésére, használatára.

5. Differenciált nevelés, képességfejlesztés

Célunk

A gyermek önmagához mérten, korának megfelelő mértékben fejlődjön. A gyerekek a nevelés hatására fogadják el, tolerálják a fejlődésben más szinten álló, sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a hozzájuk való közeledés és segítőkészség, természetes legyen számukra!

Feladatunk

- elfogadó, befogadó, támogató környezetben, a szociális kompetencia erősítése
- a gyermekek fejlesztéséhez szükséges feltételek biztosítása
- a gyermek fejlettségének megállapítása,
- a gyermekek pozitív értékelése, én-képének megerősítése
- a gyermek egyéni képességeihez igazodó fejlesztő program kidolgozása,
- a fejlődés dokumentálása
- a családdal való együttműködés

5.1. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenység

A valamilyen okból az átlagostól eltérő, nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi vagy mozgássérült illetve kiemelkedő képességű gyermekeinkkel, különös törődéssel, nagy empátiával foglalkozunk és a gyermek közösségtől is elvárjuk ezt.

Feladatunk

- olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetes
- a gyermekekkel foglalkozók szeretetteljes, hiteles, elfogadó, bátorító kommunikációja
- a gyermekek érzelmi intelligenciájának fejlesztése
- a gyermekek pozitív értékelése, én-képének megerősítése
- harmóniára törekedve fejlesztjük a gyermekek erős oldalát, de erősíteni kell a gyenge területeket is
- az egyéni fejlesztési lapokon a fejlesztendő területek és a fejlesztés módszereinek megtervezése
- a családdal való együttműködés
- szakmai segítség igénylése, nyújtása

5.2. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

A gyermek fejlődését a negatív környezeti hatások, a társadalmi-kulturális hátrányok lassítják, időnként gátolják. A hátrányos helyzet, gyakran a fejlődést is veszélyeztető körülményt teremt. A veszélyeztető környezet, a kedvezőtlen körülmények a gyermek negatív élményei kapcsán okozhatnak személyiségfejlődésében zavart, érzelmi sérülést. Nem vállalhatjuk át a család nevelési feladatainak megoldását, de a kisgyermek segítése, hátrányainak csökkentése fontos feladatunk.

Az óvónő gyermekismerete, a gyermek fejlődéséért érzett felelőssége megfelelő alap a fejlesztéshez a családdal való együttműködéshez.

Feladatunk

- olyan óvodai környezet biztosítása, amely mindenki számára érzelmi biztonságot nyújt és segíti a gyermekek optimális fejlődését
- a gyermek egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, szociokulturális háttérének figyelemmel kísérése, hátrányos helyzetből való felzárkóztatása

- szükség esetén a család nevelőmunkájának és hátrányos helyzetének kompenzálása-szakember segítség nyújtása (családgondozó)
- az anyagi nehézségekkel küzdő családok tájékoztatása a családtámogatási lehetőségekről.

A **differenciált nevelés**, fejlesztés kiinduló pontja a kisgyermek megismerésére alapozott nevelőmunka tervezése. A tervezéshez két dokumentumot használunk: a csoportnaplót és a gyermekek egyéni fejlődésének dokumentumait. A csoportnaplóban tervezzük és értékeljük fél éves ciklusokban az egészséges életmód és az érzelmi nevelés, szociális kompetencia, értelmi fejlesztés feladatait. A megvalósításhoz, a gyermeki tevékenységek tartalmának komplex tervezése és értékelése heti, kétheti ciklusokban történik.

A gyermekek korosztályra szabott fejlesztését a csoportnapló fejlesztési tervei szerint végezzük. Mivel a gyermekek fejlettségükben különböző szinteken állnak, a differenciált képesség- kompetencia fejlesztés alapja a gyermek aktuális fejlettsége, az érdeklődése, képességei, egyéni fejlődési üteme. A hozzánk kerülő gyermekeket igyekszünk mielőbb megismerni, hogy hozzájuk igazíthassuk nevelési feladatainkat. Minden gyermek egyéni fejlődését nyomon követjük, dokumentáljuk.

A gyermekek egyéni fejlődéséről különböző módszerekkel összegyűjtött, rögzített információk, adatok elemzése, értékelése alapján, az óvónő kötetlen formában végzi a fejlesztést, egyéni vagy kiscsoportos szervezeti formában, játék közben a csoportban kezdeményezve, vagy szükség szerint a csoporton kívül. A gyermekek fejlődésének nyomon követése, a tudatos komplex személyiségfejlesztő munkánk, biztosítja, hogy középső csoportra megfelelő információval rendelkezünk: melyik kisgyerek, mely területen szorul egyéni fejlesztésre, a tanulási problémák megelőzésére, illetve mely területeken mutatkoznak a tehetség csírái.

Gyógypedagógus, óvodapszichológus, és logopédus foglalkozik, a fejlesztésre szoruló óvodás gyermekekkel annak érdekében, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen, a számára legmegfelelőbb színvonalas nevelésben.

A **sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése** a szakértői bizottság szakvéleménye alapján, a segítő szakemberekkel való szoros együttműködéssel valósulhat meg.

5.3.Tehetséggondozás

Az óvodában történő **tehetséggondozás** útja és feladata az óvodás korúak életkori sajátosságai és az óvoda specialitása miatt sajátos.

Tehetségre utaló jegyeket megfigyeljük az óvodai életünk gyakorlatában. Az óvodai tehetséggondozást megalapozó szakasznak tekintjük.

Az óvodai tehetséggondozás **célja**: a gyermek tehetséges oldalának felismerése és fejlesztése.

Feladatunk

- a tehetséges gyermek gyengébb területeinek fejlesztése.
- egy, a gyermek számára kellemes, biztonságot, otthonosságot jelentő légkör megteremtése, amely őt elfogadja, és személyiségét fejleszti.
- olyan óvodai környezet formálása, melyben nem a produktum a fontos, hanem a stabilitás, a gyermek számára biztonságot jelentő alkotó környezet, amelyben a tevékenységek örömmel töltik el, és kielégíthetik a gyermekek alkotási, cselekvési vágyát.

Tapasztalataink szerint a tehetséggondozó kiscsoportos foglalkozások (műhelyfoglalkozások) gazdagítják a gyermeki személyiséget, célzottan fejlesztik a kiemelkedő képességterületeket.

Tehetséggondozás óvodánkban az úgynevezett tehetséggondozó műhelyekben, és a nevelési idő egészében, az óvoda valamennyi csoportjának tevékenységkínálatán keresztül történik.

5.4. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

A gyermek óvodai felvételétől (ha szükséges az óvodába lépés előtti fejlődéséről is), az iskolába lépésig, az óvodai élet napirendjében ágyazott mindennapos gyermeki tevékenységek során, az oktató- nevelőmunka folyamatát nem háborgatva, információkat szerzünk a személyiségéről.

Célunk

A tervszerű, egyéni fejlesztés. Ennek tervezéséhez fontos tudni, hogy az adott pillanatban, hol áll a fejlődésben a gyermek, ezért szükséges egyéni fejlődését folyamatosan nyomon követni.

Feladatunk

- **A gyermek mindenkori aktuális fejlettségi állapotát megismerni**, mely kiindulási alap a következő időszak fejlesztési céljainak meghatározásában. A fejlesztési célokhoz módszereket, fejlesztő tevékenységeket, játékokat, stb. tervezünk.
- **A gyermekek egyéni fejlődését dokumentálni**

A különböző módszerekkel (pedagógiai megfigyelés, beszélgetés, gyermeki munkák gyűjtése) összegyűjtött információk alapján, elbeszélő stílusban fogalmazzuk meg, jegyezzük le az észlelt jelenségeket, jellemezzük a gyermek aktuális fejlettségi állapotát. A gyermek óvodai tevékenységének megfigyelését nevelési területenként, játék közben, a nevelési évben folyamatosan végezzük. Elemezzük a fejlődés eredményeit, a tapasztalatainkról feljegyzést teszünk, nevelési évenként minimum 2 alkalommal. Értékelés félévenként: január 20-ig, május 31-ig, (nagy csoportban szeptember 30-ig mérés).

- **Szülőket tájékoztatni a gyermek fejlődéséről**

A napi beszélgetéseken folyamatosan, középső csoporttól szükség szerint félévente, érdemi tájékoztatást nyújtunk a gyermekek fejlődéséről.

Ha a fejlődésben lemaradást tapasztalunk, jelezzük a szülőknek és megkezdjük a probléma feltárását.

- Tapasztalataink alapján, ha ezt indokoltak tartjuk, a szülők beleegyezésével, **diagnosztizáló méréseket végzünk** (Kulcsárné-féle mozgásfejlesztés, Sindelár, Gósy-féle beszéd fejlettség stb.). Ha szükséges, a speciális egyéni fejlesztő hatásokat egyéni fejlesztési tervben tervezzük meg, melyek megvalósítása az óvodai csoportban, vagy a csoporton kívül történhet.

A szülők beleegyezésének elnyerésével, külső, **segítő szakemberek segítségét kérjük** (a probléma jelzése, és vizsgálat kérése írásban szakszolgálattól).

- **Óvodai javaslat kialakítása az iskolakezdésről**

A javaslat kialakításához a nagycsoportosok aktuális fejlettségének kontroll mérését, tanév elején végezzük DIFER-rel. „Az óvodai szakvélemény” – t minden iskolaköteles korú gyermek szüleinek átadjuk a törvényben meghatározottak szerint.

Sikeres, az egyéni fejlődés nyomon követése: ha segíti a fejlesztendő területek pontos feltárását és a speciális, egyénre szabott fejlesztő hatások tervezését. Adatokat biztosít nevelőmunkánk elemzéséhez, önértékeléséhez.

6. Gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Az óvoda a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagja, legfontosabb feladata a prevenció.

A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.

A biztonságot, szeretetet nyújtó stabil, társadalmi norma és értékrendszert közvetítő, jól funkcionáló családban a környezet pozitív hatásai felerősödnek, és csökkentik, vagy kiszűrik a gyermekre károsan ható körülményeket. Ha azonban a családi működésben zavar keletkezik, veszélyeztetheti a gyermek testi-, értelmi, érzelmi-, erkölcsi fejlődését (elhanyagolás, bántalmazás, gyermek személyiségének problémás fejlődése).

Az ilyen gyermekek az óvodában általában kiegyensúlyozatlanok, közösségi alkalmazkodóképességük elmarad az adott életkorban elvárhatótól. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek fejlődését akadályozó tényezőket, problémákat minél korábban felismerjük. Törekszünk arra, hogy jó szülő-pedagógus viszony kialakításával partnerré tegyük a szülőket a problémakezelésben. A problémafeltárás során szerzett információkat bizalmasan kezeljük.

Célunk

Minden kisgyermek számára a fejlődéséhez szükséges feltételek, az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség biztosítása.

Feladatunk

- olyan óvodai légkör kialakítása, mely kizárja, hogy egy kisgyermek, bármilyen oknál fogva hátrányos, megkülönböztetett helyzetbe kerüljön.
- A kisgyermek, a családi háttér, a szociokulturális körülmények megismerése.
- Együttműködünk a szülőkkel a gyermek személyiségfejlődése és képességeinek kibontakoztatása érdekében; valamint a szülők közösségével a gyermekközösség alakítása, fejlesztése során.
- A gyermek viselkedésében, megjelenésében, a szülő – gyermek kapcsolatában, a szülők magatartásában jelentkező változások figyelemmel kísérése, ezek rögzítése, okának feltárása, folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel; a problémák korai felismerése
- A családot segítő, gyermekre szabott probléma megoldási lehetőségek megkeresése, a segítségnyújtás formáinak kidolgozása.
- A pedagógiai eszközökkel nem kezelhető problémát jelezzük a szülőnek és a megfelelő szakembernek.
- Együttműködő kapcsolatot alakítunk ki és tartunk fenn a gyermekvédelem területén dolgozó szakemberekkel, intézményekkel
- A szülőket folyamatosan tájékoztatjuk a szociális juttatások lehetőségeiről.

Az **óvodavezető** felelős a gyermekvédelem tevékenységrendszerét szabályozó dokumentumok megalkotásáért és megvalósításáért.

Az **óvónőknek** kiemelt szerepük van a gyermekvédelmi munkában.

- folyamatosan figyelemmel kísérik csoportjukban a nehézséggel küzdő családokat, a sokat hiányzókat, az elhanyagolt gyerekeket.
- A gyermek érdekében szükség szerint az érintett családokat a gyermekvédelmi felelőssel meglátogatja.
- A veszélyeztetett gyermekkel kapcsolatos minden változásról tájékoztatja a szociális munkást.
- Segítő, támogató együttműködésre törekszik a családdal.
- Felkérésre elkészíti a gyermek pedagógiai jellemzését.

Az óvoda **gyermekvédelmi felelőse** fontos tagja az óvodai gyermekvédelmi teamnek.

- kapcsolatot tart az óvodavezetővel, pedagógusokkal, szociális munkással.
- Vezeti az intézményegysége „gyermekvédelmi nyilvántartását”, és szervezi a hátrányos helyzetű gyermekek étkezésének szociális támogatását.
- Figyelemmel kíséri a hátrányos helyzetű gyermekek életkörülményeinek alakulását.
- Részt vesz a szakmai team-megbeszéléseken, az óvodai esetszabó beszéléseken.
- A veszélyeztetett helyzetű gyermekről tájékoztatja a szociális munkást.
- Részt vesz az óvodai szociális akciók szervezésében és lebonyolításában.
- A gyermekvédelmi feladatok koordinálását intézményünkben a Család-és Gyermekjóléti Szolgálat **szociális munkatársa az épületek gyermekvédelmi felelőseivel közösen** végzik.

A szociális munkás:

- Kapcsolatot tart az óvodavezetővel, a pedagógusokkal és a gyermekvédelmi felelősökkel valamint a külső gyermekvédelmi intézményekkel (Gyermekjóléti Szolgálat, Egészségügyi szolgálat, pedagógiai szakszolgálat, Nevelési Tanácsadó, Gyermek és Ifjúságpszichiátriai szakrendelés, civil szervezetek stb.).
- Figyelemmel kíséri és kiszűri a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekeket. Nyilvántartásba veszi és rögzíti a velük kapcsolatos intézkedéseket.
- Tájékoztatja a szülőket és a pedagógusokat munkájáról és fogadóórákat tart; meghívás esetén részt vesz a szülőértekezleten és az óvodai rendezvényeken.

7. Az óvoda kapcsolatai

7.1. A szülő, gyermek, pedagógus együttműködésének formái

A kisgyermek életében a család az első közösség, amely hatást gyakorol rá, fejlődését elősegíti. A szocializáció első, legfontosabb meghatározó színtere. A család anyagi viszonyai, körülményei, értékrendje, szerkezete, kapcsolatai, belső élete, a szülők nevelési gyakorlata a gyermek életének, fejlődésének meghatározó tényezői.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A családok emberi és kulturális értékeik tekintetében, anyagi lehetőségeikben, életmódjukban, nevelési elképzeléseikben egyaránt különböznek.

A sokféleség megismerése és elfogadása a kapcsolatépítés első mozzanata. Az óvodapedagógus figyelembe veszi, a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A pedagógiai szakértelem és a családi nevelési tapasztalat egymást kiegészítve, együtt biztosíthatja a kisgyermek zökkenőmentes személyiségfejlődését.

Feladatunk

- a családokkal való aktív, eredményes együttműködés kialakítása
- a gyermek, a családi körülmények, a családok nevelési elképzeléseinek megismerése
- az egymásra figyelő partnerkapcsolat kialakítása
- az együttműködés fejlesztése
- a gyerekek és ez által családjuk környezettudatos szokásainak alakítása (a szülők bevonása a szelektív hulladékgyűjtésbe)

Nyitottságra törekszünk. A szülők óvoda iránti érdeklődését szívesen fogadjuk, erre inspiráljuk is őket. Biztosítjuk a betekintési lehetőségeket és az aktív részvételt óvodai életünkbe.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái

Nyílt napok

Az óvodai beiratkozás előtt lehetőséget biztosítunk a családoknak, hogy ismerkedjenek óvodánk környezetével, feltételeivel, bepillantsanak a csoportok életébe, ízelítőt kapjanak a csoportokban folyó nevelőmunkáról.

Nyílt napjaink a már működő csoportjainkban, rendszerint a tavaszi időszak végén lehetőséget biztosítanak a szülőknek, hogy a csoport életét megfigyeljék, gyermekük csoportban elfoglalt helyéről, szokásairól, kapcsolatairól, az óvónő pedagógiai munkájáról tapasztalatot szerezzenek. Erre év közben is lehetőséget biztosítunk előre egyeztetett időpontban.

A beszoktatás időszaka

A kisgyermek megismertetése új környezetével, az óvodával, a gyermek a család az óvoda szempontjából egyaránt jelentős mozzanat (érzelmi nevelés). Az első kölcsönös benyomások meghatározhatják a 3-4 éves közös munkánkat. Figyelmes, elfogadó, befogadó tapintat kell, hogy jellemezze az első napokat. A beszoktatás ideje alatt nagyon fontos tapasztalatokat gyűjthetünk a szülő-gyermek kapcsolatáról, a család nevelési szokásairól.

Napi kapcsolattartás

Ahhoz, hogy az óvoda és a családok is kölcsönösen tájékozottak legyenek a legfontosabb eseményekről a napi kapcsolattartás elengedhetetlen. A gyors információ cserére a délutáni időszak alkalmas, a hosszabb időtartamú beszélgetésekre a fogadóórát ajánljuk a családoknak.

Fogadóóra, esetenkénti rendkívüli konzultáció, megbeszélés

Fogadó órára (2 havonta), esetenkénti rendkívüli konzultációra, megbeszélésre sor kerülhet egy előre egyeztetett időpontban, akár a szülő kéri, akár az óvónő kezdeményezi. Ezek azok az alkalmak, amikor a kisgyermek fejlődésével kapcsolatos tapasztalataikat a szülők és a pedagógusok kölcsönösen, nyíltan megbeszélhetik.

Szülői értekezlet

A beíratást követő első szülői találkozó a csoportban dolgozókkal a kapcsolatalakítás fontos mozzanata, biztosítja az óvodakezdéssel kapcsolatos kérdések megbeszélését.

Minden csoportban, évente 2-3 alkalommal van szülői értekezlet, ahol az óvodát, csoportot, gyermekeket, szülőket érintő célokat, feladatokat, programokat beszéljük meg.

Családlátogatás

A gyermek érdekében szükség szerint, a gyermekvédelmi felelőssel megyünk családlátogatásra. Ilyenkor a gyermek megismerjük otthoni környezetét, erősítjük a személyes kapcsolatot, tájékozódunk a család, a gyermek szokásairól a szülők elvárásairól.

Óvodai **rendezvényeink, ünnepeink, jeles napjaink, kirándulásaink** nyitottak, szívesen látjuk a szülőket. Nagyon sokan aktív segítői, tevékeny résztvevői ezeknek, az alkalmaknak. A csoport életkora a program jellege határozza meg, hogy számítunk-e a szülők jelenlétére.

A személyes találkozások mellett a csoportokban elhelyezett **információs táblák** folyamatosan tájékoztatnak a csoport az óvoda eseményeiről. Intézményünk **honlapján** is mindig friss információk olvashatók.

Szülői Szervezetet

Óvodánk szülői közössége, Szülői Szervezetet működtet, ahol a csoportok szülőinek képviselői, óvoda szinten képviselik a gyermekeket, gyakorolják a törvényben biztosított jogaikat.

7.2. Kapcsolataink a volt társ intézményegységeinkkel

2013-ig az ANK modellértékű volt a közoktatási intézményfokok közötti átmenet kezelésében, a közoktatás-közművelődés kapcsolatrendszerében, a nyitott, toleráns, a környezetéhez folyamatosan alkalmazkodó szemléletében.

Egymás mellett, egymást segítve, kiegészítve élünk, nevelünk, fejlődünk. Intézményi belső kapcsolataink ápolása, gondozása továbbra is meghatározza óvodánk eredményes működését. Élünk a volt ANK és ÁMK intézményegységeinek, tagintézményeinek sokszínű, gazdag kínálatával és gyermekeink életkorának megfelelően beépítjük azt nevelő munkánkba.

A Művészeti Iskolával, a Bölcsődével, az Egységes Szakszolgálatokkal közös épületekben helyezkedünk el, élvezzük a jószomszédi viszony minden előnyét.

A Művelődési Ház színház, mozi, bábszínház programjai; a Könyvtár és fonóteka látogatások; a Sportegység uszodájában a nagycsoportosok vízhez szoktató programja; a Művészeti Iskola műhelyeiben való részvétel, mind hozzájárulnak programunk eredményes megvalósításához.

Az átmenetek megkönnyítése az egyes intézményfokok között továbbra is fontos feladatunk. Szoros a szakmai együttműködésünk, kapcsolatunk az ANK területén működő Bölcsődével, iskolákkal.

Külső kapcsolataink

Az óvodai alapellátást segítő, együttműködő szakmai kapcsolatunk van a Gyermekegészségügyi Szolgálattal (koordinátor családgondozónk), a pedagógiai szakszolgálat intézményeivel, közülük kiemelten az ÉLTES- EGYMI Nevelési Tanácsadóval és a munkánkat segítő helyiegszakszolgálati (gyerekorvos, védőnő), illetve közművelődési intézmények szakembereivel

Óvodánk pedagógiai célkitűzéseinek megvalósítása érdekében törekszik a helyi környezetvédelmi szervezetek által felkínált programok, rendezvények, nyújtotta lehetőségeket felhasználni. (Zöld Híd Alapítvány, Birokom, Zoo Ovi, Vasasi Állatmenhely).

8. Az óvodai élet tevékenységformái

Az óvoda a gyermek érdeklődésére és kíváncsiságára építve biztosít a gyermekeknek változatos tevékenységeket.

Ezekben, a tevékenységekben a gyermekek tapasztalatokat szereznek, formálódnak testi és értelmi képességeik, fejlődik személyiségük.

8. 1. A játék

A játék a gyermek belső szükségletéből fakadó legfontosabb és legfejlesztőbb alapvető tevékenysége. A játék-szabad képzettségűsítések követő szabad játékfolyamat- a gyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap, visszatérő módon, hosszantartóan és zavartalanul ki kell elégülnie. Olyan szabad cselekvések sorozata, amely a gyermek személyiségének tükörképe, fejlődésének alapja.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. A játék a világ megismerésének első és legfontosabb területe, amelynek során a gyermek kipróbál, megismer, felfedez, elsajátít cselekvéssorozatokat, viselkedésmintákat, normákat, szabályokat, örömet nyújt, feszültséget old. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

Célunk

A játék a gyermek spontán, szabadon választott tevékenysége, személyiségfejlesztésének legfontosabb színtere és leghatékonyabb eszköze legyen.

Feladatunk

- a folyamatos, önfelelt, szabad játék feltételeinek biztosítása
- a gyermekek egyéni képességeinek fejlesztése a játékkal
- játékban rejlő nevelési lehetőségek tudatos felhasználása
- Az elmélyült, folyamatos, szabad játék feltételeinek biztosítása az óvónő legfontosabb feladata.

Az elmélyült, nyugodt játék feltételei

Játékra ösztönző légkör

Az óvodás az óvodába játszani jön. Ezt szereti, ezt akarja, ez domináns szüksége.

A biztonságérzetet adó, derűs, szeretetteljes légkör minden gyermeki tevékenység feltétele

Melegséget sugárzó légkörben a kisgyermek egyéni vágyait, ötleteit a szabad játékban megvalósíthatja, megválaszthatja annak eszközeit a játékhoz a társait. A játékfolyamatában az óvónő jelenléte biztonságot nyújt, bátorítást sugall. A szeretetteljes, bátorító csoportlégkör alapvető feltétele a gyermekek közötti kapcsolatok alakulásának a kommunikáció fejlődésének.

Hely

Csoportszobáink berendezése, biztosítja a különböző jellegű játékokhoz szükséges játszóhelyeket.

Külön helye van a család-és képzelet játékoknak, van mesesarok, a művészeti tevékenységekhez védett helyen a ” rajzoló – bábozó - zenélő”sarok, az építőjátéknak van állandó helye a zavartalan, elmélyült bővíthető játékhoz.

Ezeket, a játszóhelyeket a gyerekek ötleteik alapján, átrendezhetik, változtathatják Ez fontos eleme a gyermeki képzelet, kreativitás fejlődésének. A kicsiknél még szükséges az óvónő alakító tevékenysége, motiválása, segítsége a játszóhelyek átalakításánál.

A nagyobbak már egyre több önállósággal, aktivitással alakítják a játékhoz szükséges környezetet. Az óvónő bátorító, inspiráló magatartása nagyban segíti a gyermeki ötletek megvalósulását. Megegyezően alapuló megfelelő szabályok mellett, a nagyobb korcsoportokban, a csoportok mellett található öltözők is játszóhellyé alakulhatnak.

Udvarunk valamennyi évszakban gazdag kínálatot nyújt a játékhoz. Minden csoportunknak állandó helye van homokozóval, mászóakkal. A szabadban töltött idő tervezése biztosítja, hogy, az udvari játék ideje alatt is lehetősége nyílik a gyerekeknek a különböző típusú játékok kezdeményezésére, illetve a csoportban megkezdett játék folytatására.

Mivel az udvarrészekben különböző épített játszóhelyek vannak, lehetőséget biztosítunk ezek kipróbálására: egymás udvarában vendégeskedünk.

Eszköz

A játékeszközök ösztönzik, motiválják, gazdagítják a gyerekek elképzeléseit, másrészt tárgyai magának a játéknak.

Csoportjainkban a játékeszközök igazodnak a gyerekek életkorához, a különböző játékfajtákhoz, biztonságosak, minden csoportban a csoport létszámához megfelelő mennyiségben rendelkezésre állnak. A csoportokban a játékoknak és a játékhoz használt eszközöknek állandó helyük van, hogy a gyerekek szabadon választhassanak.

A kész játékok mellett folyamatosan biztosítjuk azokat az eszközöket, melyek gazdagítják a szabad játékot, ötletet adnak, amelyekkel a gyerekek kreativitásuk alapján egészítik ki a játékot.

A szabad játékban a gyerekek maguk is kitalálnak játékot: valamiből-valamit készítenek is, ha szükségük van rá. Ennek lehetőségét eszközökkel és jelenlétünkkel biztosítjuk. Az otthonról hozott játékoknak főleg a kicsiknél van jelentősége: biztonságot nyújt és alkalmanként színesíti az óvodai játékeszköz kínálatot.

Idő

A játéktevékenység az óvoda nyitva tartásával kezdődik. Folyamatos, rugalmas napirendünk biztosítja, hogy a gyerekek a játékot addig folytassák, amíg az örömet nyújtó, érdekes. Az udvari-szabadban kezdeményezett játékoknál is lehetőség van a szobában megkezdett játékfolytatásra, a játék befejezésére. A játékidő folyamatosságát a reggeli étkezéstől az udvarra menetelig nem szakítjuk meg. A napirendünk ismétlődő tevékenységei, időkeretei kiszámíthatóságot, biztonságot, támpontot jelentenek a gyerekeknek.

Az óvónő szerepe a játéktevékenységben

Az óvónő a napi közös játékélmények biztosításával előre tervezett események, történések szervezésével motiválja a játéktevékenységet. Jelenléte biztonságot, bátorítást sugalljon, legyen együttműködő, segítő partnere a gyerekeknek. Utánozható mintát adjon a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ maradjon, illetve segítővé, kezdeményezővé váljon, ha a játékfolyamat elakad. Legyen játszótárs, nyújtson mintát szerepvállalásával, eszközhasználatával, kommunikációjával. Közvetett ötleteivel, javaslataival motiválhat a játék továbbélésére.

Az óvónő pedagógiai magatartása, tapintatos, játékban való részvétele nem jelenthet direkt beavatkozást a kisgyermek eszköz, hely, játéktéma, játszótárs választásába. Kivétel ez alól a durvaság, mások zaklatása, balesetveszély.

Az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően biztosítson tág teret a szerepjáték, szerepformálás, szerepegyeztetés sikeréhez. Nyújtson mintát a bábozás a dramatikus játékok megindulásához.

A szabály és társasjátékok szervezésével, bővítésével a kisgyermek egyéni fejlesztését is segíti. Viselkedésében tekintettel van arra, hogy véleménye a gyermekről, a gyermek viselkedéséről erősen befolyásoló hatású, ezért pozitív megerősítéssel értékeli, együtt örül a sikernek. Ezzel a csoporttársak egymásról kialakuló véleményét pozitív irányba befolyásolhatja.

Ahogy a gyerekek nőnek, tapasztalataik bővülnek, a játékelemek fejlődnek a játék egyre bonyolultabb rendszerekké szerveződik, amelyhez biztosítani kell a feltételeket.

A gyermek játéka jelzéseket ad személyiségének általános és aktuális állapotáról. Mindezek figyelembe vétele a gyermekek egyéni fejlesztésében nélkülözhetetlen.

A felnőtt jelenléte segíti a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A csendjáték

Montessori szellemiségű nevelés szerint szervezett csoportjainkban, napirendünk egyik mozzanata: délelőtt, a szobában eltöltött játékidő csendjátékkal zárul.

Célja:önfegyelemre, türelemre szoktat, nyugalomra int, erősíti a közösséget, az egymásra figyelést. Ilyenkor közösen átélt jó érzések kerülnek felszínre, a gyermek megmutatkozik társai előtt, fontos a koncentráció a szabályra, önmagára.

8.2.Vers, mese

A vers-mese az óvodai életet átfogó érzelmi, anyanyelvi nevelés fontos tevékenysége. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Az életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesékkal, népi hagyományokat felelevenítő mondókákkal, rigmusokkal, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeivel, meséivel, a klasszikus és a kortárs irodalmi művekkel is megismerkednek az óvodában a gyerekek.

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak. A mindennapos mondókázás, verselés, mesélés a kisgyermek alapvető mentális szükséglete.

A mese és a valóság a gyermeki gondolkodás és képzelet, a vágyak megjelenésének ereje, meghatározó a gyermekek személyiségére, beépül a gyermekek erkölcsi érzelmeibe, szabálytudatába. Az anyanyelvi nevelés sajátos külön területe, az irodalom/a vers- mese-dramatizálás/ felhasználásával történő nyelvi fejlesztés.

A mese visszatükrözi az óvodásgyermek világképét, szemléletmódját. A szabad játékhoz hasonlóan segíti a gyermeket élményei, érzelmei feldolgozásában. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Célunk

Irodalomkedvelő, nyitott, kreatív gyermekek nevelése.

Feladatunk

Az anyanyelv segítségével, a vers, a mese sajátos eszközeivel segíteni a gyermekeket a világ megismerésében. Mindennapos verseléssel, meséléssel, irodalmi élményekkel megalapozni a szépirodalom iránti szeretetüket. Az anyanyelv használatának gyakorlása közben, érzelmi-, értelmi-, esztétikai-, erkölcsi-, kommunikációs kompetenciájukat fejleszteni.

Módszertani ajánlások

A mesélésnek, verselésnek csoportonként változó, de ugyanazon célt szolgáló eszközei, módszerei vannak. Minden csoport rendelkezik mesekönyvekkel, bábokkal, dramatizáláshoz szükséges eszközökkel berendezett mesesarokkal, kuckóval, amely a meghitt, intim légkör alapja.

Az óvónő naprakészen legyen birtokában a gyermeki élet mindennapos tevékenységeihez kapcsolódó, bármikor előhívható tudásanyag. Kötetlen, de tervszerű módon a nap bármely szakaszában hozzájuttatjuk gyermekeinket a költészet, a mese varázsához.

Fokozatosan alakítjuk ki azt a szokást, hogy a mesélő óvónőt, a mesét, hallgató gyermekeket, a többiek nem zavarhatják hangos játékkal, veszekedéssel.

A magyar gyermekköltészet, a népi-dajkai hagyományok: höcögtetők, csiklandozók, hintáztatók, lovagoltatók a beszoktatásnak, a gyermek megnyugtatójának fontos eszközei: nyugtatnak, vígasztalnak, kapcsolatot építenek, mentális örömet okoznak.

A mindennapos mesélés, verselés természetes, része az óvodai életet átfogó anyanyelvi nevelésnek. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg.

Az irodalmi anyag kiválasztásának legfőbb szempontja, hogy értékes tiszta forrásból származzon, s a gyermek életkori sajátosságainak minden tekintetben megfeleljen.

A mesék a gyerekek korához illeszkedően, az egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődéseket tartalmazó meséktől a folytatásos meseregényig felöleli a mesefajták mindegyikét, a népmeséktől a kortárs irodalmi alkotásokig.

Az irodalmi foglalkozások időtartamát a gyerekek érdeklődése, aktivitása, figyelme határozza meg. A szemléltetést a csoport életkora és igényei határozzák meg.

A szemléltető eszközök esztétikus, könnyen kezelhetőek, tartósak legyenek és illeszkedjenek az irodalmi anyag hangulatához.

A kiválasztott irodalmi anyag, az óvónői beszéd, segíti a gyermekek szókincsének gyarapítását, ösztönözi a gyermekeket a beszédre, gondolataik bátor kifejezésére, szükség esetén segíti a beszéd megindulását. Az óvónő személyes példájával ébresszen kedvet a bábozáshoz, dramatizáláshoz, mindezekre megfelelő élményt és eszközt biztosítva. Változatos helyzetekben teremtünk alkalmat a kulturált kommunikatív viselkedés gyakorlására, a gyermekek kreativitás kibontakozására.

Az irodalmi élmények újra feldolgozása megjelenik a gyermekek báb- és dramatikus játékában is. A lefekvéshez kapcsolódó mese fontos része a napnak, amit az egyébként mesehallgató, irodalom iránt kevésbé érdeklődő gyermekeknek is szánunk.

A napi versmondás, mesélésen kívül különleges élményekkel is segítjük az irodalom iránti vonzódás kialakulását: gyermekkönyvtárba, fonótekába, bábszínházba, meseszínházi előadásra járunk. Mindezeket fontosnak tartjuk a könyv, a későbbi olvasás szeretetére nevelésben.

8.3. Ének, zene, énekes játék, tánc

Az éneklés-zenélés része a kisgyermek mindennapi tevékenységének. Áthatja az óvodai élet valamennyi területét. Fontos szerepet tölt be az óvodás korú gyermekek nevelésében. Élményt nyújt, örömet okoz, gátlásokat old, segíti a társas kapcsolatok kialakulását, a közösség formálását. A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zene fogékonyra tesz a szép befogadására, esztétikai élményt biztosít, fokozza a jókedvet, alapvető zenei kultúrát alakít ki.

Célunk

A gyerekek érdeklődjenek az ének- zene iránt. Olyan ének-zenei élményekkel gazdagodjanak, amely a zenei anyanyelv megalapozását, zenei képességük fejlesztését segíti.

Feladatunk

- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése tudatosan fejlesztjük a zenei képességeket / mozgás- ritmus - hallás /, és biztosítjuk a közös éneklés és mozgás örömét,
- élményt nyújtó, közös ének-zenei tevékenységekkel az egyéni zenei képességek: éneklés-mozgás - ritmus-hallás tudatos fejlesztése,
- a népi játékok, gyermek néptánc elemeinek megismertetésével a magyar kultúra hagyományainak ápolása.

Módszertani ajánlások

Az óvónő a zenei nevelés feladatait, zenei anyagát a gyermekek előzetes tapasztalatainak ismeretében, életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelően szervezi. Figyelembe veszi a csoport összetételét, zenei adottságait, képességeit a saját zenei kulturáltságának, egyéniségének megfelelően.

A zenei nevelésnek a magyar néphagyományokból kell kiindulnia. A mondókák, a dajka rímek: hintáztatók göcögtetők, csiklandozók, simogatók a legelső zenei műfaj, amivel a gyermek találkozik. A mozdulatok, az ismétlődés, az érintések, a testközelség az, ami a gyerekeknek örömet okoz, biztonságot jelent kiegyensúlyozott, derűs lesz tőle, érzelmi világa gazdagodik. Ebből fejlődik majd ki a kétszemélyes és a csoportos közös játék.

A zenei ízlésformálás első lépcsőfoka az igényes válogatás. Tartalma a magyar népi énekes-mozgásos játékok, népszokások és hagyományok dalai, játécai, egyszerű műdalok, más népek dalai, játécai, az igényes mai magyar zene valamint a klasszikus zene. A dalanyag összeállítását mindig a gyerekek életkora, egyéni adottságai határozzák meg: változatos hangkészletű, hangterjedelmű, játék formátumú zenei készletre törekszünk.

Megtartjuk a néphagyomány gazdag, változatos mozgásanyagát, de a gyerekekkel együtt alakítunk, alkotunk új mozdulatokat, játékokat.

Az ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódóan megismertetjük a gyerekeket a magyar népszokásokkal: regölés, betlehemezés, farsangi szokások. Ünnepeink rendezvényeink jelentős mozzanata a közös tánc, ahol a magyar zene és tánclelések mellett, nemzetiségeink és más népek táncaival is ismerkedünk.

Zenehallgatásra főleg élő, az óvónő által szép, tiszta énekléssel, esetleg hangszeresen interpretált dalokat választ. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Egyszerű, ízléses, a játékokhoz kapcsolódó tárgyakat, szerepet megerősítő, jelképeket használunk a dalokhoz, játékokhoz.

Ezek, a gyerekek hangszereivel együtt a nap minden szakában hozzáférhetők, tág teret adnak a gyerekek szabad kezdeményezéseinek, a kreatív képességek fejlődésének.

Az óvodai ének- zenei nevelés Kodály Zoltán, Forrai Katalin, Kokas Klára, Falvai Károly, Törzsök Béla szakirodalmára épül.

8.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés szerves része nevelési rendszerünknek, a többi nevelési területtel szoros kölcsönhatásban szolgálja a személyiség alakítását, fejlesztését. Segít a kapcsolatok kialakításában, a feszültség oldásában, élménynyújtásban, és a kreatív képességek kibontakoztatásában.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Segíti a gyermeket a téri tájékozódás fejlődésében, tér- forma-szín képzetei gazdagodnak, képi gondolkodása, esztétikai érzékenysége, szép iránti nyitottsága fejlődik.

Célunk

A gyermek életkori sajátosságaikhoz és egyéni képességeikhez igazodva élmény és fantázia világának, tér- forma- szín képzeteit gazdagítani, hogy fejlődjön esztétikai érzékenysége, szép iránti nyitottsága, igényessége.

Örömmel, önként vegyen részt a tevékenységekben teret engedve a gyermeki kíváncsiságnak, fantáziának.

Feladatunk

- a folyamatos, kötetlen vizuális- alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése (élmény, megfelelő hely, igényes, minőségi eszköz),
- a gyermekek megismertetése az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Módszertani ajánlások

Az ábrázoló, alkotó tevékenységre az egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk a gyerekeknek a teremben és a szabadban egyaránt.

A rajzolás – mintázás - kézimunka magában foglalja a látásnevelést, képalakítást, építést, környezetalakítást, a plasztikai munkákat, kézimunkát és a műalkotásokkal való ismerkedést. A kisgyermek szívesen próbálnak ki új dolgokat, változatos eszközöket. Az ábrázolás különböző fajtái, a festék érintése, az ujjnyomat látványa az alkotás, és a teremtés örömét adja. Örömteli felfedezéseket kínálnak a tárgyalakítások, a természetes anyagokkal történő játékok.

A szabad játékba integrálódnak tevékenységeink a gyerekek igényeihez, egyéni képességeihez igazodva. A csoportok berendezése, téri tagolása biztosítja a nyugodt félrevonulást a tevékenységhez: „a rajzolás” sarkokban folyamatosan a gyerekek rendelkezésére állnak azok a jó minőségű eszközök, amelyek használatához nincs szükség a felnőtt jelenlétére. Az igényesen kialakított környezetben, mindig használható állapotú eszközöket biztosítunk, hogy ezzel is inspiráljuk a gyerekeket a tevékenykedésre.

Egyéni vagy mikro csoportos foglalkoztatás során, tudatosan irányított, illetve kötetlen tevékenységekben adunk lehetőséget a tapasztalatszerzésre, gyakorlásra, önkifejezésre.

A gyerekek tapasztalataira, élményeire építve tervezzük és szervezzük meg a tevékenységeinket. Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. A rajzolás, mintázás, festés, építés, képalakítás, a kézi munka, kedvezően befolyásolja a gyermekek képi látását.

A tevékenységekhez folyamatosan gyűjtjük és tároljuk a különböző eszközöket, anyagokat, amelyeket a gyerekek a játékban, tevékenységükben felhasználnak. A gyerekek elkészült munkáit nagy becsben tartjuk: környezetünket díszítjük, kiállítást rendezünk, játékban használjuk, meglepetésnek, ajándéknak szánjuk.

8.5. Mozgás

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A gyermek mozgásának fejlettsége képet ad általános fejlettségi szintjéről. A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a 3-7 éves gyermekek fejlődésében. Ebben az életkorban a gyermekek leginkább a mozgás, a tevékenység által szereznek információt környezetükről. A mozgásfejlesztés kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását, az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal és az egész személyiség fejlődését, elősegíti.

E fejezetben az egészségmegőrzés, megóvás elveit szem előtt tartva, a mozgáskultúra, a mozgásfejlesztés testneveléssel kapcsolatos tennivalóiról ejtünk szót.

A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek ugrándozi, futkározni, csúszni-mászni, manipulálni, vagyis mozogni. Ezért, lényeges a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása, betartása. A megfelelő és nem túl sok szabályozásra a gyermekeknek szükségük van.

Ezek alapján, ehhez igazodva mérik be kompetencia határaikat.

A gyermekek napirendjét úgy alakítjuk, hogy egész nap megfelelő helyet és eszközöket biztosítunk számukra a mozgásos tevékenységekre a teremben és a szabadban egyaránt.

A kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel vesznek részt. A jó hangulatú tevékenység a gyermekek számára pozitív élményt nyújt, ez újabb cselekvésre készíti őket. Így a mozgás természetesen beépül a gyermek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik.

Célunk

Gyermekeink természetes mozgáskedvének felkeltésével, mozgásigényüket fenntartani, mozgáskultúrájukat fejleszteni.

Feladatunk

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással, a mozgáskészség alakítása.
- Rendszeres mozgással az egészséges életmód (életvitel) kialakítása az egészség megőrzése, a testi képességek (állóképesség, ügyesség, gyorsaság, erő), a légzés, keringés, csont és izomrendszer egészséges fejlődésének elősegítése.
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák (testrészek, téri irányok, észlelési területek integrációja, fogalomalkotás) és a szociális képességek (önuralom, együttműködés, társra figyelés, tolerancia, kudarckezelés stb.) fejlesztése.
- Sokféle mozgásra ösztönző eszköz biztosítása a szabad levegőn és a teremben.
- Az előírásoknak megfelelő biztonságos környezet kialakítása, figyelmet fordítunk a tevékenység során használt szerek, tárgyak épségére, tisztaságára.
- A mozgásfejlesztés tudatos, differenciált megtervezése, szervezése, kezdeményezése, melynek során figyelembe vesszük a gyermekek igényeit, egyéni és életkori sajátosságait, képességeit

Módszertani ajánlások

Spontán vagy szervezett formában, teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül az óvodai nevelés minden napján, minden gyermek számára – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – lehetőséget biztosítunk a játékos mozgásra, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekre.

Az **óvónő által szervezett torna**, mozgásos játékok anyaga az atlétikai, torna, játékjellegű fő gyakorlatokból tevődik össze. A játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben.

A szervezett torna, mozgásos játékok során speciális gyakorlatok beiktatásával teremtünk alkalmat a testalkati deformitások megelőzésére is (lábboltozat erősítés, gerinctorna).

Az óvónő által szervezett torna, mozgásos játékok során mindig lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat. A feladatok végrehajtásánál nem az, az elsődleges cél, hogy a gyermekek tökéletesen kivitelezve végezzék el a gyakorlatokat. Elsősorban örömteli mozgásos élményeket nyújtunk, melyeket átélve, olyan készségeket, képességeket tudunk kialakítani, amelyek majd elősegítik az egyre pontosabb mozgás elvégzését is. Megmutatjuk a helyes mintát, ösztönözzük és biztatjuk a gyermekeket az esztétikus, pontos mozgásra. Ezt azonban soha nem elmarasztalva, hanem a pozitívumokat kiemelve tesszük. A szervezett torna, mozgásos játékok alatt fontos szempont, hogy a gyermekek a legkevesebb várakozási idővel, folyamatosan mozogjanak. Amíg lehetőség van rá, a szabadban tornázunk.

Az óvodai testnevelés szerves része a **mindennapos frissítő** torna is. Ezt minden korcsoportban naponta legalább egyszer, 10-20 perces időtartammal szervezzük meg. Ha lehetőség van rá, megfelelő időben, ruházatban ezt is a szabadban, jó levegőn tartjuk.

A mindennapos frissítő torna anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal.

A heti rendszerességgel szervezett torna, a mozgásos játékok, valamint a mindennapos frissítő mozgáson a gyermekek az óvónő irányítása alapján kötött formában végzik a mozgásos feladatokat. Ilyenkor gondoskodnunk kell a rendszeres portalanításról, folyamatos szellőztetésről. A gyermekek öltözéke nem zavarhatja a szabad mozgást, ha szükséges mezítláb végezzék a gyakorlatokat.

Minden szer tiszta és ép legyen, gondoskodnunk kell a balesetek megelőzéséről, a testnevelés foglalkozásokon mindig két felnőtt biztosítja a felügyeletet.

A betegségből felgyógyuló, vagy gyengélkedő gyermek fokozatos terhelésére figyelniük kell.

A jó időkihasználás érdekében a frontális foglalkoztatás mellett a csoportonkénti feladatvégzés alkalmasabb a mozgásformák egyéni gyakorlására.

Ha rendszeresen és megfelelően szervezzük ezt a tevékenységet, akkor a gyermekek szívesen és örömmel vesznek részt benne. Igénnyé, majd szokásukká válik a mindennapi mozgás.

Kötetlen formában történik a mozgás játékidőben, illetve a szabadon választott tevékenységek folyamán.

Ilyenkor a gyermekek a csoportszobában, tornateremben vagy az udvaron elhelyezett mozgásra ösztönző eszközöket készítetésük és igényük alapján, szabadon használják. Az óvodai mozgásfejlesztés legfőbb módszere a gyakoroltatás, minél többféle helyzetben, környezetben, eszközzel.

A nagycsoportosoknak vízhez szoktató programot kínálunk.

A mozgásfejlesztő tevékenység rendkívüli alkalmi a kirándulások és túrák, melyeken a természet megfigyelése mellett mozgásos játékokra, természetes akadályok leküzdésére, versenyek szervezésére is lehetőség nyílik.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a speciális gyógytestnevelést, a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei vezetik.

8.6. Külső világ tevékeny megismerése

A környezettel való ismerkedés az óvodai élet egészében érvényesül. A környező valóság a gyermek számára érzékszervileg megragadható, tapasztalható, tagolatlan egész. Önérvényesítő törekvései, fejlődő értelme arra ösztönzi, hogy felfedezzen, kutasson, keressen. A gyermek természetes kíváncsisága, érdeklődése, az óvónő magatartása, hitelessége biztosítja a kisgyermeknek a rácsodálkozás, megfigyelés, felismerés, felfedezés örömét. Ezen keresztül, a gyerekek megszeretik környezetüket, ragaszkodnak ahhoz, s ismereteikkel koruknak megfelelően eligazodnak abban.

Nevelőmunkánk során tudatosan készültünk arra, hogy gyermekeinkbe is elültessük a természet iránt érzett szeretetet, annak megóvását, környezetünk védelmét.

Ez a szemlélet, mely a gyermekek a környezettudatos, környezetvédő, szépítő magatartásának megalapozása, a szülők, dolgozók megnyerése és szemléletformálása, a nevelőmunkánk fontos tartalmi eleme, meghatározó része lett.

A **„zöld szemléletű gondolkodás** jelenti számunkra a környezetünk szépítése, formálása mellett azt az egészségvédő, egészség megőrző testi és mentális jólétet szem előtt tartó gondolkodást és programot, amelynek részese óvodánk valamennyi használója, kisgyermekek, szülők és az óvodánk dolgozói együttesen.

Célunk

A gyermek az öt körülvevő szűkebb és tágabb természeti, emberi és tárgyi környezetről az életkorának megfelelő tapasztalatokat szerezzon, melyek ismereteket nyújt a biztonságos eligazodáshoz, és a környezettel való aktív kapcsolat kialakításához.

Tapasztalja meg a közösséghez való tartozás élményét, ismerje meg a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit.

Feladatunk

- A játék folyamatába illesztett spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzés, segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan alkalom, hely, idő, és eszközök biztosítása spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- A hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, megismertetése.
- A gyermekek érdeklődésének felkeltése környezetünk iránt.
- A valóság formai, mennyiségi, és téri viszonyainak megismertetése. Változatos lehetőségek megteremtése arra, hogy az így szerzett ismereteket a gyermek a tevékenységeiben alkalmazza.
- A környezet szépségének, esztétikumának megláttatása.
- Környezetet védő, ápoló, környezetre figyelő magatartási szokások, környezetbarát életvitel megalapozása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében, a differenciált fejlesztés fokozott szem előtt tartásával, elsősorban a saját tapasztalataikra alapozottan jussanak el környezetük megismeréséhez.

Módszertani ajánlások

A környezet megismerésére nevelés áthatja az óvodai tevékenységek egészét, ez tervezésünk alapja. A gyermek tapasztalataira, élményeire támaszkodva biztosítunk újabb, és újabb élményeket, hogy a természeti és társadalmi környezetről szerzett ismereteik bővüljenek.

Ennek módszerei:

- Spontán, irányított megfigyelések
- Átéltéles, játékos tapasztalatszerzések
- Mozgásos, társas szabályjátékok
- Gyűjtés (természet kincsei, kupakok, elemek, papír... stb.)

- Szimulációs játékok
- Érzékszervi megtapasztalások
- Szervezett természetjáró napok, rendszeres kirándulások
- Életközösségek terepi tapasztalása, felfedezés
- Élménypedagógia, kooperatív tanulás.

A kisgyermek mindennapi élete során, játékan és egyéb tevékenységein keresztül megtapasztalja az őt körülvevő környezet mennyiségi, formai, téri viszonyait, kapcsolatait, nap-mint nap matematikai tartalmú, tapasztalatokat gyűjt, azokat a tevékenységeiben alkalmazza. A matematikai nevelés minden tevékenységet átfog, jelen van minden témakörben.

A környező világ megismerésére ajánlott témakörök

Az én kép fejlesztése

- A gyermekek önmagukról szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszere (pl. személyi adataik ismerete stb.)
- Testséma ismeret, a test koordinációjának, személyi zónájának alakítása
- Saját mozgás megfigyelése (tükör)
- A társaikhoz, a tárgyakhoz való viszonyuk - Egyensúlyérzékük fejlesztése
- Érzékszervek fejlesztése

A természeti – emberi –tárgyi környezet megismerését szolgáló témakörök

Évszakok

- neve, sorrendje, színei, jellemző jegyei
- napok neve sorrendje, napszakok jellemző jegyei
- tapasztalatok az időjárás változásairól,
- időjárás változás - öltözködés összefüggései, fűtés, energia-takarékosság.

Növények

- fák, virágok neve, illata, színe, termése
- magok, ágak csíráztatása, hajtatása, palántázás, - a változások megfigyelése
- növénygondozás
- gyümölcsök, zöldségekneve, külső jegyei, jellegzetességei, formája, íze, zamata, miért fogyasztjuk? hogyan?

Állatok

- ismerkedés a környezetünkben élő állatokkal, állatok kicsinyeivel, megnevezésük,

- felismerésük külső jegyeik alapján, állatok hangjának felismerése, utánzása,
- ismert állatok életmódjának megfigyelése (látogatás a vasasi állat-menhelyre)
- állatgondozás (téli madáretetés)
- ismerkedés egzotikus állatokkal - Állatkert, ismerkedés filmen, képen,

Színek

alapszínek, kevert színek, színek árnyalatai.

Víz

- az évszakok változásiban a víz csodálatos változatosságának megfigyelése,
- vizes játékok, tevékenységek,
- akvárium, terrárium telepítése, gondozása
- " felhő " készítés, hó olvasztás, vízülepítés, jégkészítés, sósvíz fagyasztása,
- a víz és az élet - növények, állatok, emberek

Tűz

- meleget ad, (oxigén nélkül elalszik), a gyertya lángja, kiszabás égetés
- veszélyei, tűzoltók munkája

Levegő

- tapasztalatok a levegő jelenlétéről, szükségességéről, (sosem kísérletezünk az élet tiszteletét megsértve!)
- ismerkedés a levegő tulajdonságainak (mozgása, ereje, iránya, rezgése)
- játékok, kísérletek a levegővel
- levegőszennyezés - dohányzás

Föld

- talaj - mint természeti erőforrás (kertészkedés, növénygondozás)
- a különböző talajformák (agyag, homok, termőföld) tulajdonságainak megtapasztalása; keménysége, puhasága, porhanyóssága, felszívja a nedvességet, tartja, kiszárad.

A mi világunk

- Föld, mint égitest-bolygók
- Nap, mint égitest, fénye, melege, időérzékelés.

Az óvoda és a lakóhely társadalmi környezete

Család

- saját családjuk neve, családtagjaik száma, a család otthona, lakcíme
- összetartozás, szeretet, felelősség egymásért

Óvodások vagyunk

- bemutatkozás, ismerkedés a csoportszobával, az óvoda egyéb helyiségeivel
- eligazodás az óvoda udvarán

Az óvoda környéke

- az óvoda szűkebb, tágabb környezete
- intézmények, milyen célt szolgálnak, látogatás az óvoda környéki intézményekbe (mozi, színház, könyvtár stb.)
- városunk nevezetességei: szobrok, nevezetes épületek lakóházak

Felnőttek munkája

- az óvodában dolgozó felnőttek munkája
- foglalkozások, eszközök, felszerelések az egyes munkahelyeken.

Közlekedési ismeretek

- gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása, szabálytudatra, veszélytudatra nevelés
- közlekedési lámpa, gyalogátkelőhely
- közlekedési eszközök, járművek ismerete, megnevezése
- közlekedés - zajártalom - levegőszennyezés

Iskolások leszünk

Tárgyak anyaga tulajdonsága

- papír, fa, fém, textil, üveg, műanyag, és ezek újrafelhasználása, stb.

8.7. A munka

A munka a játék mellett fontos nevelési eszközünk, melynek segítségével pozitív irányba befolyásoljuk a gyermekek személyiségének fejlődését, a közösségi élet alakulását, a környezet megismerését. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége. Önként - azaz örömmel és szívesen - végzett aktív tevékenység, az erkölcsi nevelés fontos eszköze. E tevékenység a játékból bontakozik ki, és játékos jellegét végig megőrzi. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Célunk

Hogy gyermekeink a munkát örömmel, belső késztetésből, önként vállalt tevékenységként végezzék.

Feladatunk

- Olyan ismeretek, tapasztalatok nyújtása, amely segíti érzelmi ráhangolódásukat a játéktól eltérő munkavégzésre.
- Megfelelő mennyiségű, használható, minőségi eszközök biztosítása, a különböző munkafajtákhoz.
- Megfelelő idő és hely a munkafajták megismerésére, begyakorlására.
- A felnőttek példamutatása, együttműködése, elismerése motiválja a gyermekeket a tevékenységre.

A gyermeki munka területei

Önkiszolgálás - Gyermekeink saját személyükkel kapcsolatos tevékenységeik (öltözködési, étkezési, testápolási teendők, a környezet rendjének megőrzése).

A közösségért végzett munka - Az óvoda, a csoport mindennapi életévelkapcsolatos tevékenységek, egyéni megbízatások teljesítése, felelőrendszer, ajándékkészítés, élősarok gondozása, az évszaknak megfelelően a csoportok kert és udvarrészének gondozása, ápolása.

Alkalomszerű munkák – esetenként megbízatások (az alkalomszerű munkák váratlansága, gyakorlatlansága miatt pontosabb magyarázatot, gondos szervezést igényel óvónőinktől).

Kisebbségi segítése - Minden gyermekünkötől, de nagycsoportosainktól különösen elvárjuk, hogy, hogy a mosdóban, öltözőben, udvaron, bárhol, ha a kisebb bármilyen segítségre szorul, szívesen segítsenek, vagy kérjék a felnőttek segítségét.

8. 8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás a tevékenységekben valósul meg, folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. Az újabb tapasztalatok és ismeretek szorosan kapcsolódnak a már meglévőkhöz, tartalmuk fokozatosan mélyül és bővül.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse a gyermek.

Az óvodai tanulás számunkra tág fogalom: a mindennapok örömmel átszőtt, élmény gazdag világfelfedezését jelenti, melynek során szenzoros, motoros, verbális, szociális ismeretekhez, tapasztalatokhoz jut a gyermek. Komplex, folyamatos, átfogó tevékenységnek tekintjük, melyben gyermekeink kíváncsiságára, érdeklődésére, nyitottságára, aktivitására, kreativitására, modellkövető, utánzó magatartására építünk.

Az óvodai tanulás útja a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás.

A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását.

Célunk

A gyermek tevékenységi vágyára, kíváncsiságára építve az őt körülvevő világ megismertetése, felfedeztetése.

Feladatunk

- Élményekben gazdag, tevékeny óvodai élet biztosítása.
- A tanulási folyamat tudatos tervezése, szervezése, mely korcsoportonként, témakörönként, a gyermekek egyéni fejlettségét figyelembe véve bővül.
- A szenzomotoros tapasztalatszerzés során az érzékelés, észlelés fejlesztése.
- A gondolkodási műveletek megalapozása, fejlesztése.

Módszertani ajánlás

Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban, a tárgyi koncentráció elvének megfelelően, egységet alkotnak.

A játék folyamatába illesztett, irányított tanulás óvónőink és gyermekeink kölcsönösen egymásra ható játékos, közös tevékenysége, amelyet óvónőink az előre megtervezett feladatok alapján a gyermekek részvételével, megnyilatkozásaikhoz, egyéni fejlettségükhöz igazodva szerveznek és irányítanak. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tanulás formái az óvodában

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, gyermeki kísérlet,

A tanulás szervezeti keretei

Az óvónő által irányított tevékenységek, kötött és kötetlen kezdeményezések aránya az életkor változása szerint alakul: kicsiknél a kötetlen kezdeményezések túlsúlya jellemző, bár ebben az életkorban is szervezhetünk, szervezünk kötött formájú irányított tevékenységet.

A játék folyamatába illesztett kötetlen kezdeményezéseket/ óvónő által irányított tevékenységeket legalkalmasabbnak tartjuk a gyermek egyéni fejlődési ütemének figyelembevételére, az egyéni vagy kiscsoportos fejlesztésre. Szervezésénél nagy jelentősége van az érdeklődés felkeltésének (kezdeményezés, motiváció módja). Feltétlenül figyelünk kell azokra a kisgyermekekre, akik valami miatt rendszeresen nem kapcsolódnak be, nem vesznek részt a kezdeményezéseken. Egy-egy témakör sokoldalú, tevékeny, folyamatos feldolgozására törekszünk.

A játék folyamatába illesztett kötött kezdeményezések/ óvónő által irányított tevékenységek

A párhuzamosan végezhető, gyermeki tevékenységek tervezésénél, szervezésénél, fő szempontnak tartjuk a közös élmények együttes feldolgozását, oldott légkörű differenciált, cselekedtetéssel, kiscsoportos foglalkoztatással, problémahelyzetek megoldásával.

A tanulószervezés szempontjai

- a témakörök kiválasztása az évszakok élménykörére épül, tartalmazza lakóhelyünk, környezetünk sajátosságait
- a témakörök feldolgozása komplex tevékenységek formájában történik, sokoldalú tapasztalatszerzésre épül a gyermek tevékenységére alapozva
- a tanulási folyamatot a csoportnaplóban tervezzük meghatározott időszakra

A tanulás munkaformái

Egyéni munkaforma: a gyermekek lehetőleg saját elképzelésük szerint, saját eszközeikkel, önállóan oldják meg a feladatokat.

Páros – mikro csoportos munkaforma: megtanulják a gyerekek, hogy társaikkal együttműködve, egymást segítve vegyenek részt a tanulásban.

Frontális munkaforma: az óvónőre és a társakra figyelve a csoport együtt oldja meg a feladatokat, közösen beszélgetnek a tapasztalataikról.

9. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként az óvodáskor végére (hat-hét éves korra) a gyermekek többsége eléri az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintet. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettségi szint szerinti iskolakezdésre.

A sikeres iskolai munkához szükségesek az alábbi feltételek megléte: testi, lelki és szociális érettség.

- **A testileg egészségesen fejlődő gyermek teste arányosan fejlett, teherbíró. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb, erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes.**
- **Óvodáskor végére a gyermek pozitívan viszonyul az iskolába lépéshez, készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek: értelmi erőit egyre magabiztosabban használja a megismerés, a probléma megoldás során. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.**
- **Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.**
- **Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél. Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában életkorának megfelelő formában, tempóval és hangsúllyal, beszéddel kifejezi. Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat. Végig tudja hallgatni, és megérti mások beszédét.**
- **A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek képes együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermekkel. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, feladattudata kialakulóban van.**

- **A sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is – folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett - fejlődnie kell az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, és az együttműködésnek.**

A törvényben meghatározott módon, az „Óvodai szakvélemény” kiadásával nyilatkozunk a gyermekek tankötelezettségének megkezdéséről.

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

A nevelési program végrehajtásához szükséges eszközök és felszerelések jegyzéke

A helyiségek berendezése, segíti a környezetbarát, valamint az egészséges életmód megalapozását. (természetes anyagok alkalmazása).

Mozgásfejlesztés eszközei csoportokban

A gyermekek létszámának megfelelő babzsákok, labdák, karikák, ugráló kötél, szalag valamint a tornaszertár eszközei.

Szerepjáték eszközei csoportonként

Babakonyhabútor, pólyázó szekrény, babakocsik, mózeskosarak, babaágyak, babák, játékállatok, boltos sarok, fodrászat, autók (különböző méretű), orvosi felszerelések.

Szabályjátékok, társasjátékok, kártyák.

Konstruktív, építő, barkácsoló játékok

Fa és műanyag építők, lego és egyéb összerakós játékok, szerelőjátékok, gyöngyfűzők,

Fejlesztőjátékok

Memori, puzzle, formakereső, dominó, párkereső, képbeillesztő,

Munkajellegű eszközök

Vesszőkosár, kissöprű, gereblye, lombsöprű, ásó, kapa, partvis, szemetes lapát, és az eszközök tárolására szolgáló állvány. A szelektív hulladékgyűjtéshez minden csoportszobába külön kisméretű kuka.

Külső világ tevékeny megismerését segítő eszközök

Nagyítók, távcsövek, mikroszkóp, könyvek, tablók, érzékelőjátékok, földgömb, térkép és a szertár különböző eszközei.

Természet, zöldsarok minden csoportszobában.

Művészeti nevelést segítő eszközök

Irodalmi, anyanyelvi nevelés eszközei, fakanálbábok, ujjbábok, kesztyűbábok, mesekönyvek,

leporellók, bábparavánok, egyéb kellékek.

Vizuális nevelés eszközei

Festőállványok, ollók, ecsetek, szövőkeret

Éves pótlást igénylő eszközök: zsírkréta, színes ceruza, gyurma, különböző festékek és különféle papírok.

Az ének – zenei nevelés eszközei

Ritmushangszerek, magnó, kazetták, óvónő hangszere.

A fejlesztő szoba nevelőmunkát segítő eszközei

Állatok világa, Emberek világa, Növények világa, Közlekedés világa, KRESZ-játék, KRESZ-dominó, Falu – város, óvodai játék, súlyjáték, hangzó dobozok, illat játék, kiválasztó doboz, tapintós játék, tapintós dominó, fejlődés puzzle, arc puzzle, test puzzle, transzformációs játék, kéttányéros mérleg, kirakó készlet, síkidom készlet, sík és térmértani modell, minimat készlet, logikai készlet, geometriai formák, piramis, lépcső, lyukas tábla, mágnes tábla, kétoldalú tükrök, diavetítő, diaképek, színesszínesrúd készlet, bábfigurák, maszkok, bábparaván, melléknevek, határozó játék, televízió, video, videokamera, rádió, magnó, CD lejátszó fényképezőgépek, hangszerek, hangvilla, metronom, alt és szoprán furulya, dob, xilofon, és különböző ritmusfejlesztő hangszerek.

Óvodai könyvtár

Könyvtári állomány: Gyermekirodalom; Pedagógiai – pszichológiai, Egyéb

Mozgásfejlesztés eszközei a tornaszobában

bukfencsönyeg, gerenda, ugrószekrény, ugrózsámoly, zsámoly, tornapad, billenő talp, forgó korong, térhágcsó, billenő hinta, rugós deszka, egyensúlyozó gördeszka, téglakészlet, műanyag téglák és rudak, budy-roll hengerek, ugráló labda, tölcsér, pedál-go, roller, labda, db különböző méretű karika, ejtőernyő, kéz-láb készlet, különböző vastagságú kötelek, trambulín, mászó alagút, kosárpalánk, színes hevederek, tini-kondi készlet, lépegető kavics,

folyami kavics, bója,

Mozgáskotta

Bútorzat és egyéb berendezés

Óvodai fektetők a gyermeklétszámnak megfelelően

Gyermekszék a létszámnak megfelelő

Fényvédő függöny minden csoportban

Szőnyegek

Felnőtt szék

Mozgásfejlesztő játékok

mászókák, babaházak homokozó játékok, közlekedési eszközök,

Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Vasaló, porszívó, mosógép, takarítógép, különböző kerti szerszámok és a takarítás eszközei

Játszóudvar

2. számú melléklet

Védő-óvó szabályaink

A következőkben leírt balesetvédelmi szabályok az óvoda minden dolgozójára, a csoportokhoz tartozó felnőttekre és gyermekekre nézve is kötelező érvényűek.

A gyerekek kötelező balesetvédelmi tájékoztatását a csoport óvónői kötelesek megtartani minden nevelési év szeptember hónapjában és minden alkalommal, amikor a gyermekek biztonsága ezt megköveteli. A balesetvédelmi tájékoztatást az óvónők a csoportnaplóban dokumentálják.

A gyerekekkel fokozatosan el kell érni, a tiltó szabályok elfogadását és betartását. Ennek nagyon fontos módszere a meggyőzés, fontos a sokszori ismétlés. Az ismeretek és szabályok többségét szokásrendszer kialakítása és rögzítése közben ismerteti az óvónő.

A tevékenységi körökhöz kapcsolódó balesetvédelmi szabályokat folyamatosan az óvodai tevékenységek és kezdeményezések során ismerteti az óvónő, majd a legfontosabbakat a csoport összetételének és életkori sajátosságainak megfelelően a nevelési év során kialakuló szituációkban feleleveníti.

Általános szabályok:

Az óvodai tevékenységekhez szükséges terek, berendezések, eszközök balesetvédelmi ellenőrzését minden tanév megkezdése előtt a csoportban dolgozó óvónők és dajkák végzik. Az esetleges veszélyforrásokat írásban jelzik a karbantartási füzetben.

Az egyes óvodai tevékenységek (kiemelt figyelemmel a testnevelés, barkácsolás, kerti munka, udvari játék esetében) előkészítésekor az óvónők újból átvizsgálják az eszközöket.

A balesetveszélyes, sérült eszközöket, bútorokat azonnal ki kell vonni a forgalomból. A javítási igényt az óvodatitkárnak írásban kell jelenteni a karbantartási füzetben.

A gyermekeket minden kezükbe kerülő eszköz és játékszer biztonságos fogására és használatára meg kell tanítani.

A gyermekeket tilos felügyelet nélkül hagyni, kíséret nélkül az udvarról mosdóba engedni.

A folyosókon, lépcsőházban, öltözőkben, mosdókban veszélyes, és ezért tilos a szaladgálás.

Ne engedjük a gyermekeket szekrényekre, polcokra felmászni, ezek alá bújni.

A gondozási tevékenységek szabályai:

Az öltözőpadra, a WC-re felállni, a függönytartó rúdra függeszkedni TILOS!

Egyszerre csak egy gyermek használhatja a WC-t, a mosdókagylóhoz egy időben legfeljebb két gyermeket engedjünk.

Figyelmeztessük a gyermekeket a vizes padló veszélyeire, kérjük, hogy zárják el a csapokat, rázzák le a vizet kezükről, mielőtt eljönnek a mosdókagylótól, jelezzék, ha lecsöppent valahová folyadék.

Ne engedjük a gyermekeket földön ülve öltözni.

A fektetőkre felállni, azokon ugrálni tilos.

Hívjuk fel a gyermekek figyelmét a becsukódó ajtó veszélyeire, ne engedjük őket a nyitott ajtó keretébe kapaszkodva állni.

A gyermekek munka jellegű tevékenységének szabályai:

Szűrő, vágó eszközt csak asztalnál ülve használhatnak, olyan helyen, ahol az óvónőnek állandó rálátása van!

Tanítsuk meg a szűrő, vágó eszközök helyes átadási módját! (lefelé tartva)

A kerti szerszámokat a gyermekek csak felügyelettel használhatják.

Forró folyadékkal a gyerekek nem dolgozhatnak!

A csoportszobában zajló játéktevékenység szabályai:

Otthonról hozott játékot a gyermekek csak az óvónő engedélyével használhatnak.

Kérjük a szülők segítségét abban, hogy a gyermekek lenyelhető apró tárgyakat, cukorkát, rágót ne hozzanak az óvodába.

Hívjuk fel a szülők figyelmét, hogy az ékszerek (gyűrű, nyaklánc, karkötő) viselése veszélyt jelenthet, ezért csak a szülő felelősségére viselheti a gyermek.

Barkácsoló tevékenység megkezdése előtt mindig fel kell hívni a figyelmet az eszközök helyes használatára!

Az apró játékokkal (gyöngyök, termények stb.) való játékot különleges figyelemmel kell kísérni, meg kell akadályozni, hogy a gyermekek orrukba, fülükbe dugják, szájukba vegyék ezeket.

A játék, mozgás szabályainak pontos betartására folyamatosan figyelmeztetni kell a gyermekeket.

Fel kell hívni a gyerekek figyelmét arra, hogyha sérült játékot vagy eszközt találnak, azonnal szóljanak a felnőtteknek!

Az udvari játéktevékenység szabályai:

Célszerű, az udvarra indulás előtt a legfontosabb dolgokra felhívni a figyelmet.

Ellenőrizzük a gyermekek ruházatát (cipőfűzők, zsinórok, sálak), hogy a lógó ruhadarabok okozta sérüléseket elkerüljük.

Minden óvónő köteles meggyőződni arról, hogy az udvari játék kezdetekor a kapuk csukva vannak-e.

Fel kell hívni a gyerekek figyelmét arra, hogy a gombákhoz, üvegekhez, üvegcserepekhez soha ne nyúljanak.

Kérjük a gyermekeket, hogy bármiféle szokatlan dolgot, idegen tárgyat látnak az udvaron, azonnal szóljanak az óvó néniknek.

A kerítésre és a fákra nem szabad felmászni.

Gondoskodjunk az udvari tornaszerek és játékok biztonságos elhelyezéséről, szabályoknak megfelelő használatáról.

A csúszdát a gyermekek csak száraz időben használhatják, felügyelet mellett. Csak ülve és előre szabad csúszni, nem lökhetik egymást, sorban állva kell várakozniuk.

A kosárlabda állványon állni, lógni nem szabad.

A hintán egyszerre egy gyermek hintázhat, egymást nem lökhetik, mindig a felnőtt által kijelölt, biztonságos helyen kell várakozni. A hintából kiugrani TILOS!

A mászókákról leugrani csak megegyezés szerinti magasságból szabad.

Ne engedjük meg, hogy a gyerekek kivigyék a homokot a homokozóból, mert

A kiszórt homokon eleszúszhatnak. A homokozó környékén kiszóródott homokot gyakran seperjük fel, kérjük ebben a gyermekek közreműködését is.

Az udvaron tartózkodó felnőtt a figyelemkörébe tartozó valamennyi gyermekre felügyel. Ha más csoportba járó gyermek óvónői engedéllyel tartózkodik nála, akkor átveszi felügyeletét. Ha véletlenül tévedt hozzá gyermek másik csoportból, akkor figyelmezteti a visszatérésre.

A délutáni udvari tartózkodás idején az óvónő addig felel a gyermekért, míg át nem adja az érte jövőnek. Ha az átadás után is az udvaron tartózkodik a gyermek, továbbra is érvényesek rá az udvari viselkedési és biztonsági szabályok. Kérjük meg a szülőket ezek betartására.

Kirándulások, óvodán kívüli tevékenységek szabályai:

Gyermek az óvodát csak felnőtt kíséretével hagyhatja el. (Kivétel: a szülő írásbeli felelősségvállalásával engedélyezett hazaengedés iskolás testvérrel).

A csoport óvodán kívüli tevékenységét minden esetben jelenteni kell az óvoda vezetőjének (hely, időtartam, közlekedés módja, kísérők száma).

Az óvodán kívüli tevékenységekre csak a szülő írásbeli jóváhagyásával vihető az óvodás gyermek.

Kirándulások előtt tájékozódni kell a terület sajátosságairól, veszélyforrásairól. Gondoskodnunk kell a gyermekek biztonságos felügyeletéhez elegendő számú felnőtt kíséretéről. Pontosán, a gyermekek számára érthetően meg kell határoznunk a bejárható területet, az ott lévő eszközök, játékok használatát.

A szabályozás érvényességének kezdete: 2018.09.01.

Felülvizsgálata: minden tanév elején

3. számú melléklet

”Illemtudó ovilakó”

Köszönés, társas érintkezés, társalgás kultúrája

- Ha az óvodába, vagy a csoportszobába bemegyek, érthetően, hangosan köszönök a felnőtteknek és óvodás társaimnak (csoport megállapodás szerint: csókolom, jó reggelt...). Ugyanígy teszek, amikor hazamegyek.
- Szeretek beszélgetni, ezért örülök, ha meghallgatnak. Igyekszem én is türelmesen meghallgatni másokat, vagyis nem beszélek állandóan közbe.
- Nem beszélek csúnyán, nem csúfolom társaimat, hiszen én sem szeretem, ha velem így viselkednek.
- Étkezés közben nem beszélek sokat és hangosan, és ha étel van a számban, egyáltalán nem beszélgetek. Használok ezeket, a szavakat: kérem szépen, köszönöm szépen.
- Az evőeszközöket megfelelően használom, ügyelek az asztal és a környezetem rendjére.
- Étkezés után használom a szalvétát.
- Úgy játszom, hogy ne zavarjam mások tevékenységét.

Megjelenés kultúrája (a tisztaság, ápoltság alapkövetelmény)

- A ruhámra vigyázok, nem szeretem, ha piszkos, szakadt.
- Jó, ha kényelmes ruhában vagyok, mert így jobban tudok játszani.
- Kezemet, arcomat szappannal megmosom, ha piszkos. Nem felejttem el az étkezések, WC használat előtti és utáni kézmosást sem.
- Van saját fésűm, amivel meg tudok fésülni, vagy ha nem, akkor udvariasan segítséget kérek az óvó nénitől, dadus nénitől.
- A fogmanó „látogatását” nem szeretem, ezért evés után, reggel – délben – este nem felejttem el a fogmosást.
- Ünnepeken szeretek szép, csinos ruhában lenni.
- Szükség esetén használom a papír zsebkendőt.
- A ruháimat a zsákomba teszem, a kabátomat a fogastra akasztom, ha nem sikerül, akkor kérem a felnőttek segítségét.

Az óvoda helyiségeinek, udvarainak használata

- Szeretem és óvom a környezetemet, a természetet, nem bántom a növényeket.

- Az óvoda bútoraira, eszközeire vigyázok, nem firkálom, nem töröm össze. Ha valamelyik társam ezt teszi, figyelmeztetem.
- Szeretem a tisztaságot, ezért nem szemetelek, hiszen van az óvodában szemétyűjtő, abba teszem bele.
- A hulladékot szelektíven gyűjtöm.
- A WC-t, a mosdót már tudom használni, vagyis ha használtam, leöblítem. A WC papírt, ha még nem tudom rendesen használni, udvariasan segítséget kérek az óvónénitől, dadus nénitől. Az udvari ivókút tisztaságára is vigyázok (nem szórom tele homokkal).
- Szeretek pancsolni, de nem teszem, mert így minden vizes lesz, és sokszor hallottam már a felnőttektől, hogy „sok pénzbe kerül a víz”.
- A folyosón és a lépcsőn tudom, hogy nem szabad futni, mert eleshetek és az fájni fog.

A felnőttekkel, társakkal való viselkedés

- Segítek, ha azt látom, hogy valaki segítségre szorul
- Nem verekszem! Ha nem tudom megoldani a gondomat, inkább a felnőttek segítségét kérem.
- Ha valaki szomorú valamiért, igyekszem megvigasztalni.
- Ha vannak a csoportomban, az óvodában nehezen mozgó, beszélő, a szabályokat nehezen betartó gyerekek, segítek nekik, türelmes leszek velük szemben.
- Nemcsak a magam, de társaim testi épségére is vigyázok.
- Előzékeny és udvarias vagyok az idősekkel és a lányokkal szemben.
- A csendes pihenő alatt – ha nem alszom –, viselkedésemmel nem zavarom társaim pihenését.

4.számú melléklet
Gyermekek fejlődési lapja

Legitimációs záradék

A Pedagógiai Program hatálybalépése: 2018. november 01.

Módosításra: a nevelőtestület jogosult, a módosítás az óvodavezető jóváhagyásával válik érvényessé.

A nyilvánosság biztosítása:

Az Apáczai Óvoda Pedagógiai Programja nyilvános.

A program megtekinthető:

- Valamennyi csoportban, jól látható módon kihelyezve.
- Az Apáczai Óvoda irodáiban.
- Az Apáczai Óvoda honlapján <http://www.apaczaiovoda.hu/>

Véleményezés, elfogadás, jóváhagyás

Ikt: 42-67/250-1/2018

Az Apáczai Óvoda Pedagógiai Programját az óvoda nevelőtestülete egyhangúan elfogadta.

Nevelőtestület jóváhagyásának időpontja: 2018. október

Jegyzőkönyvvezető: Antal Tamásné

Az óvodavezető jóváhagyta: 2018. október

pH

Lippai Csabáné

Óvodavezető